

Osuvoimaa aikuiskoulutusta

Ehdotuksia jatkuvan oppimisen
kehittämiseksi ammatillisessa
koulutuksessa

Kirjoita tekijät, toimittaja tai tekijäorganisaatio

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Publication distribution

**Institutional Repository
for the Government
of Finland Valto**

julkaisut.valtioneuvosto.fi

[Tuplaklikkaa ja kirjoita ministeriö](#)

Klikkaa ja valitse tekijänoikeustaso

ISBN pdf: [V NK täyttää](#)

ISSN pdf: [V NK täyttää](#)

ISBN painettu: [V NK täyttää](#)

ISSN painettu: [V NK täyttää](#)

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024 Finland ([kieliversioissa](#))

Paino: Grano Oy, 2024

Napsauta ja kirjoita julkaisun otsikko
Napsauta ja kirjoita julkaisun alaotsikko

VNK täyttää, sarja ja numero		Teema	Napsauta ja kirjoita
Julkaisija	Napsauta ja kirjoita ministeriö		
Tekijä/t	Napsauta ja kirjoita		
Toimittaja/t	Napsauta ja kirjoita		
Yhteisötekijä	Napsauta ja kirjoita		
Kieli	Napsauta ja kirjoita	Sivumäärä	VNK täyttää
Tiivistelmä	Napsauta ja kirjoita tiivistelmä, enintään 1 400 merkkiä. Paina kappaleen lopussa Enter.		
Klausuuli	VNK täyttää		
Asiasanat	Napsauta ja kirjoita https://finto.fi/juho/fi/		
ISBN PDF	VNK täyttää	ISSN PDF	VNK täyttää
ISBN nid.	VNK täyttää	ISSN painettu	VNK täyttää
Asianumero	Napsauta ja kirjoita	Hankenumero	Napsauta ja kirjoita
Julkaisun osoite	VNK täyttää		

Napsauta ja kirjoita otsikko ruotsiksi
Napsauta ja kirjoita alaotsikko ruotsiksi

VNK täyttää, sarjanimi ja numero	Tema	Napsauta ja kirjoita
Utgivare	Napsauta ja kirjoita ministeriö	
Författare	Napsauta ja kirjoita	
Redigerare	Napsauta ja kirjoita	
Utarbetad av	Napsauta ja kirjoita	
Språk	Sidantal	VNK täyttää
Referat	Napsauta ja kirjoita tiivistelmä, enintään 1 400 merkkiä. Paina kappaleen lopussa Enter.	
Klausul	VNK täyttää	
Nyckelord	Napsauta ja kirjoita https://finto.fi/juho/fi/	
ISBN PDF	VNK täyttää	ISSN PDF VNK täyttää
ISBN tryckt	VNK täyttää	ISSN tryckt VNK täyttää
Ärendenr.	Napsauta ja kirjoita	Projektnr. Napsauta ja kirjoita
URN-adress	VNK täyttää	

Napsauta ja kirjoita otsikko englanniksi
Napsauta ja kirjoita alaotsikko englanniksi

VNK täyttää, sarjanimi ja numero	Subject	Napsauta ja kirjoita
Publisher	Napsauta ja kirjoita	
Author(s)	Napsauta ja kirjoita	
Editor(s)	Napsauta ja kirjoita	
Group author	Napsauta ja kirjoita	
Language	Pages	VNK täyttää
Abstract	Napsauta ja kirjoita tiivistelmä enintään 1 400 merkkiä. Paina kappaleen lopussa Enter.	
Provision	VNK täyttää	
Keywords	Napsauta ja kirjoita https://finto.fi/juho/fi/	
ISBN PDF	VNK täyttää	ISSN PDF VNK täyttää
ISBN printed	VNK täyttää	ISSN printed VNK täyttää
Reference no.	Napsauta ja kirjoita	Project no. Napsauta ja kirjoita
URN address	VNK täyttää	

Sisältö

1	Johdanto	9
1.1	Työryhmän ja toimeksianto	9
1.2	Taustaa	11
2	Aikuiset ammatillisessa koulutuksessa	15
2.1	Jatkuva oppiminen ja ammatillinen koulutus	15
2.2	Koulutustarjonnasta	16
2.3	Opiskelijoista ja osallistumisesta	17
2.3.1	Jatkuvaan oppimiseen osallistumisesta	17
2.3.2	Jatkuva oppiminen ammatillisessa koulutuksessa	21
2.4	Vaikuttavuus	46
3	Tutkintojärjestelmän kehittyminen .Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
4	Skenaarioita tutkintojärjestelmän kehittämiseen.. Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
4.1	Skenaariot ja niiden arvioinnit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.2	Työryhmän johtopäätökset skenaarioista	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5	Muu ammatillinen koulutus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.1	Tilastotietoa muusta ammatillisesta koulutuksesta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.2	Työryhmän huomiot muusta ammatillisesta koulutuksesta	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6	Aikuiskoulutuksen rahoitus ja ohjaus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.1	Julkisen rahoituksen kokonaisuus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.2	Ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.3	Yksityinen rahoitus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.3.1	Opiskelijamaksut	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.3.2	Tilaukset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6.3.3	Yhteisrahoitteiset koulutusmallit	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

- 6.4 Liiketaloudellisesti hinnoiteltu täydennyskoulutus**Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 6.4.1 Julkis- ja yksityisrahoitteisen koulutuksen raja .**Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

7 Työryhmän esitykset.....Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Liitteet.....55

Lähteet.....Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

VNK TÄYTTÄÄ, MINISTERIÖN JULKAISUSARJAN NIMI JA JULKAISUN VUOSI : SARJANUMERO.

NAPSAUTA JA KIRJOITA ESIPUHEEN OTSIKKO

Napsauta ja kirjoita teksti. Paina kappaleen lopussa Enter.

Napsauta ja kirjoita Allekirjoittajan nimi.

Napsauta ja kirjoita julkaisukuukausi ja -vuosi, esim. Huhtikuu 2018

1 Johdanto

1.1 Työryhmän ja toimeksianto

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 17.12.2024 työryhmän valmistelemaan esitykset jatkuvan oppimisen riittävän tarjonnan ylläpitämiseksi ammatillisessa koulutuksessa ja koulutustarjonnan tarkoituksenmukaiseksi suuntaamiseksi työikäisten erilaisiin tarpeisiin. Työryhmä asetettiin ajalle 1.1.2025-31.1.2026.

Työryhmän tehtävänä oli valmistella esitykset

- Tutkintoa lyhyempien koulutusten tarjonnan lisäämisestä ammatillisten tutkintojen kehittämistyöryhmän (TUTKE 4) vuonna 2023 tekemien esitysten mukaisesti sekä tutkintorakenteen tarkoituksenmukaisuuden arviointi.
- Yksityisen rahoituksen kasvattamiseksi sekä julkisesti rahoitetun ja markkinoilla tapahtuvan koulutuksen rajan selventämiseksi.
- Muun ammatillisen koulutuksen sisältöjen huomioimisesta (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, § 8) osana jatkuvan oppimisen tarjontaa.
- Muista mahdollisista toimista jatkuvan oppimisen tarjonnan kehittämiseksi.

Työryhmä huomioi ruotsinkielisen koulutuksen erityispiirteet ja kehittämistarpeet.

Työryhmän työtä tuki ammatillisen koulutuksen seurantaryhmä, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 10.10.2023, ja jonka toimikautta opetus- ja kulttuuriministeriö 17.12.2024 jatkoi 30.6.2026 asti.

Työryhmän jäsenet:

1. Puheenjohtaja ylijohtaja Petri Lempinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

2. Varapuheenjohtaja neuvotteleva virkamies Ville Heinonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
3. Varapuheenjohtaja opetusneuvos, yksikön päällikkö Marko Aaltonen, Opetushallitus
4. Asiantuntija Jussi-Pekka Rode, Sivistysala ry (26.6.2025 saakka), projektipäällikkö Sari Aarnio, Sivistysala ry (26.6.2025 alkaen)
5. Koulutus- ja työllisyysasioiden päällikkö Mikko Heinikoski, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
6. Koulutuspolitiikan asiantuntija Mikko Kinnunen, Suomen Yrittäjät ry
7. Kehittämispäällikkö Maarit Kallio-Savela, Suomen Kuntaliitto ry
8. Förbundssekreterare Pocke Wikström, Finlands Svenska Lärarförbund FSL rf
9. Asiantuntija Riina Nousiainen, STTK ry
10. Osaamis- ja koulutuspolitiikan asiantuntija Mertzi Bergman, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
11. Johtava erityisasiantuntija Eira Bani, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
12. Johtava asiantuntija, osaaminen ja maahanmuutto Suvi Pulkkinen, Keskuskauppakamari ry
13. Johtava asiantuntija Satu Ågren, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
14. Erityisasiantuntija Antti Markkanen, opetus- ja kulttuuriministeriö
15. Opetusneuvos, yksikön päällikkö Heli Tirri, Opetushallitus
16. Budjettineuvos Sanna Nieminen, valtiovarainministeriö

17. Toiminnanjohtaja Soile Koriseva, Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
18. Politisk sakkunnig Simon Blomfelt, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
19. Johtaja Susanna Aro, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
20. Erityisasiantuntija Minna Nieminen, työ- ja elinkeinoministeriö
21. Johtava asiantuntija Mirja Hannula, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
22. Edunvalvonnan asiantuntija Suvituuli Lundmark, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
23. Asiantuntija Elina Sojonen, Akava ry
24. Pääsihteeri Jenny Kasongo, OSKU ry (26.6.2025 alkaen)
25. Opetusneuvos Anne Liimatainen, Opetushallitus
26. Erityisasiantuntija Saara Ikkela, opetus- ja kulttuuriministeriö (1.3.-31.7.2025)

Työryhmän asiantuntijasihteereinä toimivat erityisasiantuntijat Saara Ikkela (1.3.-31.7.2025) ja Antti Markkanen opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja opetusneuvos Anne Liimatainen Opetushallituksesta.

1.2 Taustaa

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan aikuisten tutkintokoulutusta suunnataan erityisesti koulutustasoa nostavaan tai työmarkkina-asemaa parantavaan koulutukseen. Tämän linjauksen hallitus vahvisti puolivälin riihesään huhtikuussa 2025. Hallitusohjelman mukaan jatkuvan oppimisen tarjonnan markkinalähtöisyyttä lisätään ja esteitä yksityisen rahoituksen kasvattami-

selta poistetaan. Ammatillisen koulutuksen sekä korkeakoulujen rahoitusjärjestelmän on tuettava myös tutkintoja pienempien osaamiskokonaisuuksien suorittamista.

Työryhmää asetettaessa eduskunta oli juuri hyväksynyt hallituksen esityksen (161/2024 vp), jossa esitettiin hallitusohjelman mukaisesti ammatillisen koulutuksen rahoitukseen muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin vuodesta 2026 alkaen. Opiskelijavuosiin perustuvaa rahoitusta ei enää myönnettäisi tavoitteellisina opiskelijavuosina vaan toteutuneiden opiskelijavuosien perusteella. Samalla koulutuksen järjestämisluissa luovutaan tavoitteellisten opiskelijavuosien minimimäärästä ja siirrytään sääntelemään aikuisopiskelijoiden rahoitettavien opiskelijavuosien enimmäismäärää.

Eduskunta hyväksyi myös määräaikaisen lain ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeiluksi (1077/2024), joka sisältyi ennalta mainittuun hallituksen esitykseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti tämän lain nojalla kokeiluun, johon valittiin XX koulutuksen järjestäjää syksyllä 2025. Kokeiluun valittaville myönnetään kokeiluluvat, joiden perusteella koulutuksen järjestäjä saisi nykyistä vapaammin järjestää lähes kaikkia ammatillisia tutkintoja ja koulutuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö käy kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien kanssa neuvottelut keväällä 2026, joissa sovitaan muun muassa tavoitteista ja toimenpiteistä koulutustarjonnan ja työmarkkinoiden kohtaannon sekä laadun varmistamiseksi. Lisäksi neuvotteluissa sovitaan toimista, joilla koulutuksen järjestäjä etenee asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Tuleva neuvottelumenettely on tapa edistää jatkuvan oppimisen tarjontaa ja sen uudelleen kohdentamista.

Hallitusohjelman mukaisesti eduskunta on hyväksynyt esityksen aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttamiseksi. Päättös on tullut voimaan 1.6.2024. Tämä tarkoittaa, että syksyllä 2024 alkaviin opintoihin ei ole voitu enää myöntää aikuiskoulutustukea. Tuki oli tarkoitettu opintovapaan aikaisen ansionmenetyksen korvaamiseen. Aikuiskoulutustukea käytti 2020-luvulla vuosittain noin 30 000 henkilöä, jotka suorittivat korkeakoulututkintoa tai ammatillista tutkintoa. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2023 julkaiseman selvityksen ja aiemmin tehtyjen tutkimusten mukaan aikuiskoulutustuen hyödyt teknologisesta kehityksestä johtuvan työmarkkinoiden murroksen vastamiseen olivat pienemmät kuin siitä aiheutuvat kustannukset.

Korvaavana toimenpiteenä hallitus on käynnistänyt pilottihankkeen, jonka tavoitteena on kehittää työn ja opintojen yhteensovittamisesta. Samalla pyritään vastaamaan osaajapulaan sosiaali- ja terveysalalla.

Vuoden 2025 alusta julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille. Samalla valtion työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) lakkautettiin. Uudistuksen myötä TE-palveluista tuli osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja osa jokaisen kunnan peruspalveluita. Muutos perustuu keväällä 2021 hallitusohjelmaan kirjattuun tavoitteeseen vahvistaa kuntien vastuuta työllisyyspalveluissa.

Uudistuksen tarkoituksena on tuoda TE-palvelut lähemmäs asiakasta. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Kunnilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja. Osana uudistusta maa on jaettu 45 työllisyysalueeseen, jotka vuoden 2025 alusta vastaavat työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Työllisyysalueista 39 toimii vastuukuntamallilla, neljä kuntaa järjestää palvelut yksin (Helsinki, Kouvola, Lahti, Vantaa) ja kaksi järjestää työvoimapalvelut kuntayhtymämallilla. Suupohjan alueella sama kuntayhtymä toimii myös ammatillisen koulutuksen järjestäjänä. Helsinki ja Vantaa ovat kuntana ammatillisen koulutuksen järjestäjiä. Muiden työllisyysalueiden vastuukunnat ovat koulutuksen järjestäjiä itse tai mukana koulutuskuntayhtymässä tai osakkaana osakeyhtiömuotoisessa koulutuksen järjestäjänä.

Työvoimapalveluiden järjestämistehtävän odotetaan lisäävän kuntien intressiä omistajaohjata koulutuksen järjestäjiä, joissa kunnat ovat mukana. Tämä liittyy yhtäältä kuntien TE-tehtävään samaan rahoituksen käyttöön, jossa koulutuksen hankinnalla voidaan tukea työllistymistä. Tätä suurempi vaikutus työllistymiseen on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän ammatillisen koulutuksen rahoituksen suuntaamisella nykyistä paremmin työllistävällä tavalla. Koulutuksen järjestäjille myönnettävä ammatillisen koulutuksen rahoitus on yleis- katteista, ja koulutuksen järjestäjät päättävät sen käyttämisestä eri alojen ja tutkintojen koulutuksiin.

Vuoden 2025 talousarviossa ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kohdistui 120 miljoonan euron vähennys, joka kohdistetaan ammatillisen tai korkeamman tutkinnon aiemmin suorittaneiden ammatilliseen perustutkintoon, ammatitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon tähtäävään koulutukseen. Hallituksen tavoitteena on vähentää päällekkäistä koulutusta ja suunnata koulutustarjontaa ensimmäistä tutkintoa suorittaville. Vuonna 2022 ammatillisen koulutuksen toteutuneista opiskelijavuosista noin 35 % kohdistui aiemman tutkinnon jo suorittaneiden henkilöiden koulutukseen. Vuoden 2025 rahoituksesta päätetäessä leikkauksen alentava vaikutus tavoitteellisiin opiskelijavuosiin kohdistetaan laskennallisesti suhteessa toteutuneeseen opiskelijaprofiiliin aiemman koulutustaustan mukaisesti.

Jatkuvan oppimisen osalta ammatilliseen koulutukseen kohdistuu muutospaineita, koska siihen kohdennettavaa rahoitusta vähennetään valtion talousarviossa. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti loppuvuonna 2024 työryhmän valmistelemaan tilauskoulutuksen laajentamista EU- ja ETA-maiden kansalaisille, mutta sen rinnalla tulee tunnistaa myös muita mahdollisuuksia yksityisen rahoituksen kasvattamiselle.

Ammatillisten tutkintojen kehittämistyöryhmä (TUTKE 4) on vuonna 2023 esittänyt, että ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia käytettäisiin EU:n tarkoittamina pieninä osaamiskokonaisuuksina. Opetushallitus on TUTKE 4 -linjausten mukaisesti valmistellut yhteensä 7 valinnaista tutkinnon osaa, jotka sisältävät digitalisaation ja vihreän siirtymän edellyttämää ammattitaitoa. Näitä valinnaisia tutkinnon osia lisätään kaikkiin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin vuosien 2025–27 aikana. Uusia tutkinnon osia on mahdollista suorittaa myös pieninä osaamiskokonaisuuksina. TUTKE 4- ryhmä teki yhteensä 26 esitystä jatkuvan oppimisen edistämiseksi ammatillisessa koulutuksessa.

2 Aikuiset ammatillisessa koulutuksessa

2.1 Jatkuva oppiminen ja ammatillinen koulutus

Jatkuvalla oppimisella tarkoitetaan koko elämänkaaren jatkuvaa osaamisen kehittymistä ja kehittämistä. Osa jatkuvasta oppimisesta on tavoitteellista, eri tavoin organisoitua tietojen ja taitojen kasvattamista ja osa arkipäivässä tapahtuvaa kehittymistä.

Vaikka jatkuva oppiminen käsitteellisesti kattaa koko elämänkaaren, tarkasteli työryhmä toimeksiantonsa mukaisesti jatkuvaa oppimista aikuisten ammatilliseen koulutukseen osallistumisen ja ammatillisen koulutuksen tarjonnan näkökulmista. Näin rajattuna kyse on ammatillisen koulutuksen ja tutkintojärjestelmän mukaisesta koulutuksesta sekä koulutuksen järjestämisestä ja rahoittamisesta.

Tätä täydentävät ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja muiden toimijoiden yksilöille ja työnantajille tarjoamat osaamisen kehittämisen mahdollisuudet, jotka ovat julkisen rahoituksen ulkopuolella. Työryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotuksia yksityisen rahoituksen kasvattamiseksi sekä julkisesti rahoitetun ja markkinoilla tapahtuvan koulutuksen rajan selventämiseksi. Tämä laajensi työryhmän tarkastelua ammatillisen koulutuksen lain määrittelyjen ulkopuolelle.

Työryhmä ei määrittänyt jatkuvaa oppimista tai sen kohderyhmiä tarkasti. Työryhmä tarkoittaa ammatillisen koulutuksen jatkuvalla oppimisella eli ammatillisella aikuiskoulutuksella koulutusta, jonka kohderyhmänä ovat muut kuin oppivelvollisuuslain (1214/2020) piirissä olevat. Kohderyhmästä käytetään tässä raportissa käsitteitä aikuiset, ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijat ja jatkuvan oppimisen opiskelijat. Tarkempien käsitelmäärittelyjen sijaan työryhmä on tavoitellut erilaisten kohderyhmien ja heille tarkoituksenmukaisen tarjonnan tunnistamista.

2.2 Koulutustarjonnasta

Ammatillinen koulutus tarjoaa nykyisellään hyvin laajat mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen ja osoittamiseen sekä muodollisen pätevyyden saavuttamiseen suorittamalla tutkinto tai tutkinnon osia. Tutkintokoulutuksen lisäksi ammatillisessa koulutuksessa on voinut järjestää muuta ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen. Tämä muu ammatillinen koulutus tulee poistumaan ammatillisen koulutuksen järjestelmästä vuoden 2028 lopussa.

Ammatillisessa koulutuksessa on kolme tutkintotyyppiä, jotka ovat ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto. Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä työelämän toimintakokonaisuuteen liittyvällä osa-alueella. Perustutkinnot jakaantuvat tyypillisesti osaamisaloihin, joilla opiskelija voi suunnata osaamistaan jollekin osa-alueelle. Ammatilliset perustutkinnot ovat tarkoitettu kyseisen alan työmarkkinoille tulevien osaamisen hankkimiseksi ja sen varmistamiseksi. Niihin sisältyy myös yhteiset tutkinnot osat, jotka sisältävät yleisiä työelämävalmiuksia ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja.

Ammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin. Erikoisammattitutkinnossa puolestaan osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on ammattitutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat tyypillisesti olleet alalla jo toimineiden osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä täydentämisen tutkintoja. Jotkin ammattitutkinnot toimivat myös alalle tulotutkintoina. Nykyisin myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnot sisältävät usein osaamisaloja, joille syntyi tarve vuonna 2018 tehdyssä mittavassa tutkintorakenteen uudistamisessa. Tavoite oli muodostaa tutkinnoista laaja-alaisia ja joustavia valinnanmahdollisuuksia sisältäviä kokonaisuuksia. Edelleenkin useissa tutkinnoissa tutkinnon muodostuminen on

määritelty osaamisaloittain ja valinnaisuuden toteutumisessa on suuria eroja eri tutkintojen välillä¹.

Ammatillisille tutkinnoille määrätään tutkinnon perusteet, joissa kuvataan kunkin tutkinnon muodostuminen tutkinnon osista, mahdolliset osaamisalat ja tutkintonimikkeet sekä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arviointi. Tutkinnon perusteet löytyvät kansallisesta ePerusteet-palvelusta. Tutkintoja on tällä hetkellä tutkintorakenteessa 160, ja näissä on yhteensä 346 osaamisalaa ja 343 tutkintonimikettä, joten ammatillisten tutkintojen sisältämä osaaminen on laajaa ja kattavaa eri ammattialojen kannalta. Syksyllä 2025 voimassa olleissa tutkinnon perusteissa on yli 3 400 erilaista tutkinnon osaa. Ammatillisten perustutkintojen osia on 1 163, ammattitutkintojen osia 1 525 ja erikoisammattitutkintojen osia 729. Lisäksi ammatillisten tutkintojen perusteissa on mahdollisuus laatia paikallisiin työelämän osaamistarpeisiin vastaamiseen valinnainen osa, ja näitä koulutuksen järjestäjät ovat laatineet yli 3 000 osaa.

Kaikilla on vapaa hakeutumisoikeus ammatillisen tutkinnon tai sen osan suorittamiseen. Ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan opiskelemaan yhteishaussa tai jatkuvassa haussa. Aikuiset hakeutuvat ammatilliseen koulutukseen pääsääntöisesti jatkuvassa haussa. Jatkuvan haun ajoista ja menettelytavoista päättää koulutuksen järjestäjä. Valtakunnallinen Opintopolku on palvelu, johon koulutuksen järjestäjät voivat laittaa esille jatkuvan haun koulutustarjontansa. Koulutustarjonnasta näkyy sekä koko tutkintoon johtava koulutustarjonta että tutkintoa pienemmät koulutuskokonaisuudet.

2.3 Opiskelijoista ja osallistumisesta

2.3.1 Jatkuvaan oppimiseen osallistumisesta

¹ Ammatillisten tutkintojen kehittäminen, työryhmän väliraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:14. Pysyvä osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-951-6>

Jatkuva oppiminen ja aikuiskoulutus ovat monitahoinen ilmiö. Jatkuva oppiminen voi toteutua muodollisessa (formaali) koulutuksessa, jolloin tavoitteena on tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaminen esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai korkeakoulutuksessa.

Toisen kokonaisuuden muodostaa epämuodollinen (nonformaali) jatkuva oppiminen. Kyse on organisoidusta koulutuksesta, joka ei johda tutkinnon tai tutkinnon osan suorittamiseen. Epämuodollinen koulutus toteutuu tyypillisimmin työnantajan maksamana tai organisoimana henkilöstökoulutuksena tai harrastus- ja kielikursseina, jota järjestävät esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitokset.

Kolmannen kokonaisuuden muodostaa informaali oppiminen, joka on oppimistarkoituksessa harjoitettavaa toimintaa, joka on vähemmän organisoitua ja jäsenneltyä kuin muu koulutus. Informaali oppiminen ei ole minkään organisaation vastuulla eikä siinä ole opiskelija-opettaja-asetelmaa, aikatauluja eikä pääsyvaatimuksia. Informaali oppiminen voi tapahtua lähes missä tahansa paikasta riippumatta, perheen tai ystävien keskuudessa, työpaikalla tai arjessa. Esimerkki informaalista oppimisesta on uuden prosessin tai välineistön käyttöönoton oton vaatima perehtyminen työpaikalla.

Tilastokeskuksen aikuiskoulutustutkimuksen² mukaan lähes joka toinen 18–64-vuotias vuonna 2022 formaaliin tai non-formaaliin aikuiskoulutukseen. Määränä tämä vastaa noin 1,5 miljoonaa henkeä. Osallistumisaste oli samalla tasolla kuin viisi vuotta aiemmin, mutta se oli selkeästi alempi kuin 2000-luvun alussa. Työhön tai ammattiin liittyvät syyt ovat tärkeimmät kannustimet osallistua aikuiskoulutukseen. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 tällaisessa koulutuksessa työvoimasta (työssä käyvistä ja työttömistä) oli 46 % eli vajaat 1,1 miljoonaa henkilöä.

Naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen miehiä useammin. Ero sukupuolten välisissä osallistumisasteissa on pysynyt hyvin vakaana, 10 prosenttiyksikössä,

² Niemi Helena, Ruuskanen Timo. Osallistuminen aikuiskoulutukseen vuonna 2022. Tilastokeskus 2024. Pysyvä osoite
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-244-730-2>

vuodesta 1980 saakka. Vuonna 2022 naisista yli puolet ja miehistä useampi kuin kaksi viidestä osallistui aikuisille järjestettyyn koulutukseen.

Eniten aikuiskoulutukseen vuonna 2022 osallistuivat 35–54-vuotiaat, joista useampi kuin joka toinen (53 %) osallistui koulutukseen. Alhaisin osallistumisen aste oli 55–64-vuotiailla. Heistä aikuisille tarkoitettuun koulutukseen osallistui 38 %.

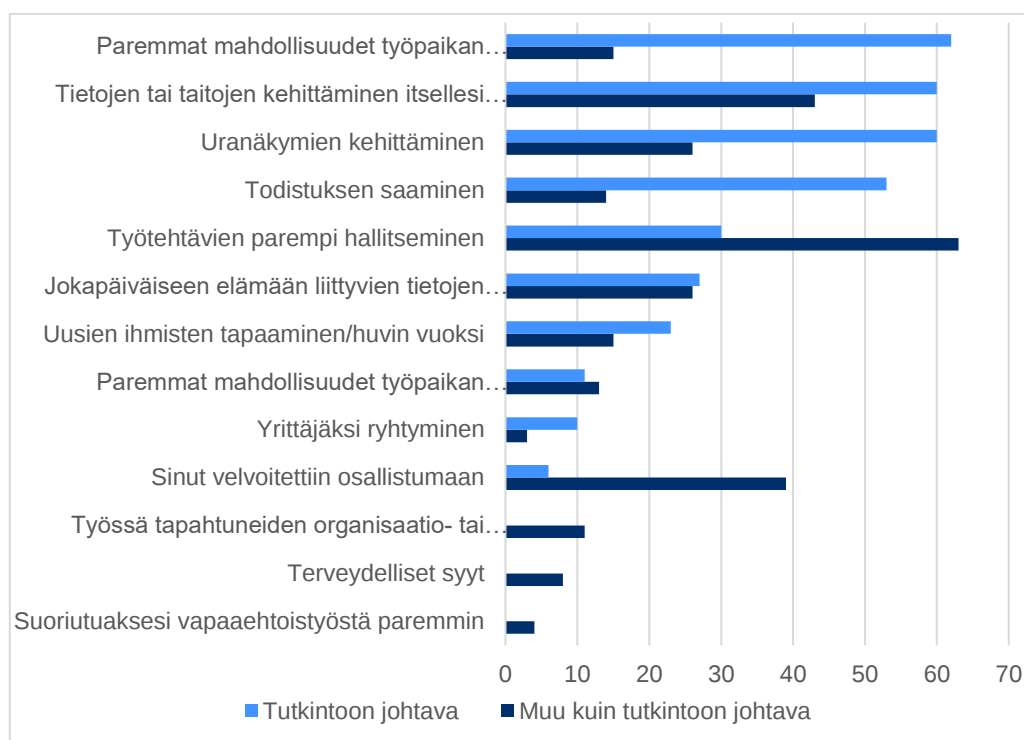
Aiempi koulutustausta näkyy selkeästi aikuiskoulutukseen osallistumisesta. Korkeakoulutetuista aikuiskoulutukseen osallistui lähes kaksi kolmesta (63 %), mikä on yhtä suuri osuus kuin vuonna 2017. Sen sijaan toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osallistumisaste oli laskenut 5 prosenttiyksikköä eli alle 39 prosenttiin. Myönteistä on, että pelkän perusasteen suorittaneiden osuus (37 %) puolestaan nousi 4 prosenttiyksikköä vuodesta 2017. Tämä tarkoittaa, että ammatillisen koulutuksen ja perusasteen suorittaneiden osallistumisasteiden ero oli supistunut viidessä vuodessa 11 prosentista kahteen prosenttiin. Kummastakin jälkimmäisestä ryhmästä aikuiskoulutukseen osallistui nyt vajaat neljä henkeä kymmenestä, ja perusasteen ja toisen asteen osallistumisasteiden ero (2 %) oli selvästi pienempi kuin vuonna 2017 (11 %).

Työssäkäyvät osallistuvat ammattiin tai työhön liittyvään koulutukseen työttömiä enemmän. Vuonna 2022 oli työssä olevista osallistunut koulutukseen 49 % ja työttömistä 13 %. Vuodesta 2017 on osallistuminen laskenut molemmilla ryhmillä, työssäkäyvillä neljä ja työttömillä kuusi prosenttia.

Aikuiskoulutustutkimuksen mukaan yleisimmät syyt osallistua tutkintoon johtavaan aikuiskoulutukseen olivat paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai vaihtaa ammattia, uranäkymien kehittäminen sekä tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta. Noin 60 % tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistuneista aikuisista ilmoitti näiden syiden vaikuttaneen koulutukseen osallistumiseen. Yli puolet ilmoitti syyksi todistuksen saamisen. Alle neljäsosa ilmoitti syyksi uusien ihmisten tapaamisen/huvin vuoksi ja vielä pienempi osa ilmoitti syyksi työpaikan säilyttämisen tai että heidät olisi veloitettu osallistumaan koulutukseen.

Tutkintoon johtamattomaan koulutukseen osallistuneilla selvästi tärkein syy osallistua koulutukseen olivat työtehtävien parempi hallitseminen, sillä vaihtoehdon valitsi yli 60 % koulutukseen osallistuneista. Noin 40 % osallistuneista

kertoi syyksi tietojen ja taitojen kehittämisen itselle mielenkiintoisesta aiheesta sekä sen, että osallistumiseen velvoitettiin. Terveydellisten syiden vuoksi koulutukseen osallistui vain 6 %.

Kuvio X. Tutkintoon johtavaan (formaaliin) ja muuhun kuin tutkintoon johtavaan (non-formaaliin) koulutukseen osallistumisen syitä vuonna 2022 (18–64-vuotias kyseiseen koulutukseen osallistunut väestö). Lähde: Aikuiskoulutustutkimus, Tilastokeskus.

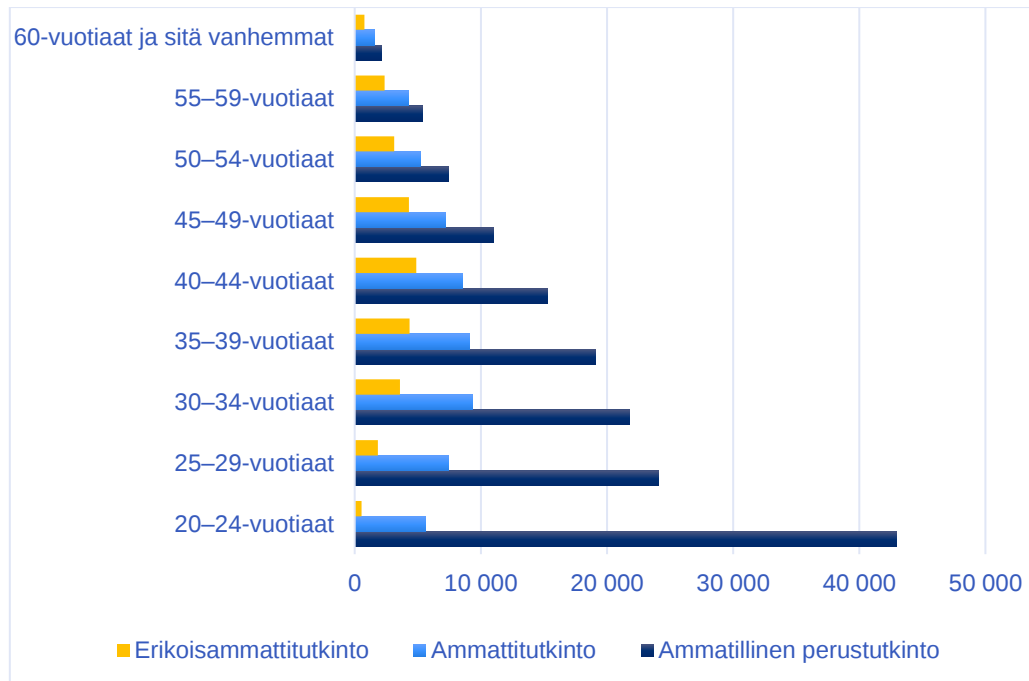
Aikuiskoulutustutkimuksen mukaan pohjakoulutus vaikuttaa merkittävästi siihen, miksi tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistutaan. Korkeakoulutetut ilmoittivat muita useammin syyksi uranäkymien kehittämisen, tietojen ja taitojen kehittämisen itselle mielenkiintoisesta aiheesta sekä työtehtävien paremman hallitsemisen. Toisen asteen suorittaneilla taustalla oli muita useammin paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto sekä aikomus ryhtyä yrittäjäksi. Pelkän perusasteen suorittaneilla syynä oli muita enemmän todistuksen saaminen, jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen sekä uusien ihmisten tapaaminen ja huvin vuoksi osallistuminen.

2.3.2 Jatkuva oppiminen ammatillisessa koulutuksessa

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista noin joka kolmas on oppivelvollinen tai oppivelvollisuuslaissa säädetyn maksuttomuuden piirissä, kun osuuksia mitataan luonnollisten henkilöiden osallistumisella koulutukseen. Loput kaksi kolmasosaa opiskelijoista ovat iältään 20-vuotiaita tai vanhempia opintonsa aloittaessaan. He muodostavat hyvin moninaisen joukon iän, koulutustaustan ja sosioekonomisen aseman suhteen.

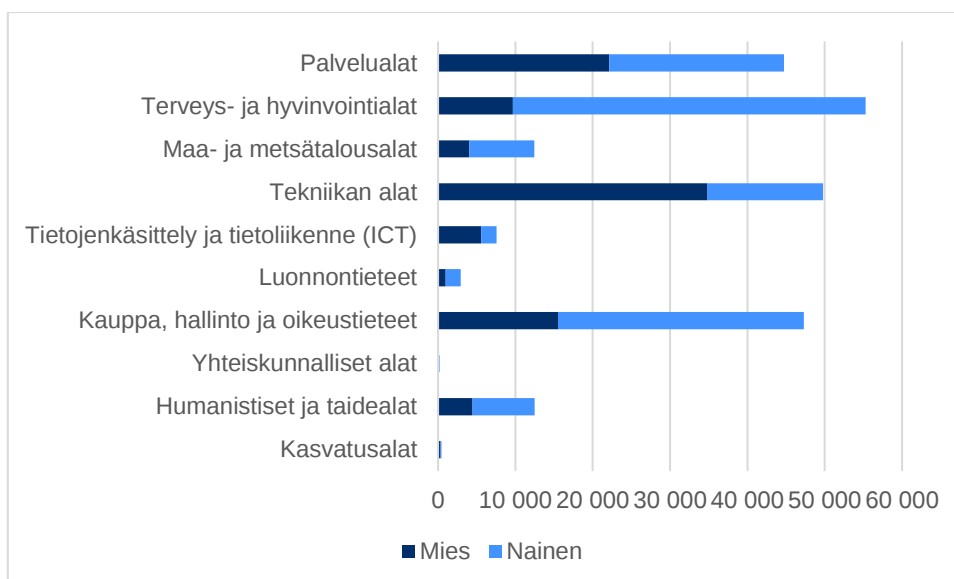
Vähintään 20-vuotiaita opiskelijoita oli vuonna 2023 ammatillisessa koulutuksessa yli 233 000 (tavoitteena koko tutkinto tai tutkinnon osat). Heistä yli 149 000 opiskeli ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, reilu 58 000 ammattitutkintokoulutuksessa ja lähes 26 000 erikoisammattitutkintokoulutuksessa. Alle 40-vuotiaat suorittavat enemmän ammatillisia perustutkintoja kuin ammatti- tai erikoisammattitutkintoja. Kaikissa ikäryhmissä ammatilliset perustutkinnot ovat yleisin tutkintotyyppi opintojen tavoitteena.

Selvästi suurin ryhmä olivat 20–24-vuotiaat, joita oli yhteensä yli 49 000 (21 %). Vähintään 20-vuotiaista opiskelijoista 25–29-vuotiaita oli 14 %, 30–34-vuotiaita 15 %, 35–39-vuotiaita 14 %, 40–44-vuotiaita 12 %, 45–49-vuotiaita 10 %, 50–54-vuotiaita 7 %, 55–59-vuotiaita 5 % ja 60-vuotiaita ja sitä vanhempia 2 %. Taulukossa X on kuvattu ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaiden ikäjakauma tutkintotyypeittäin.

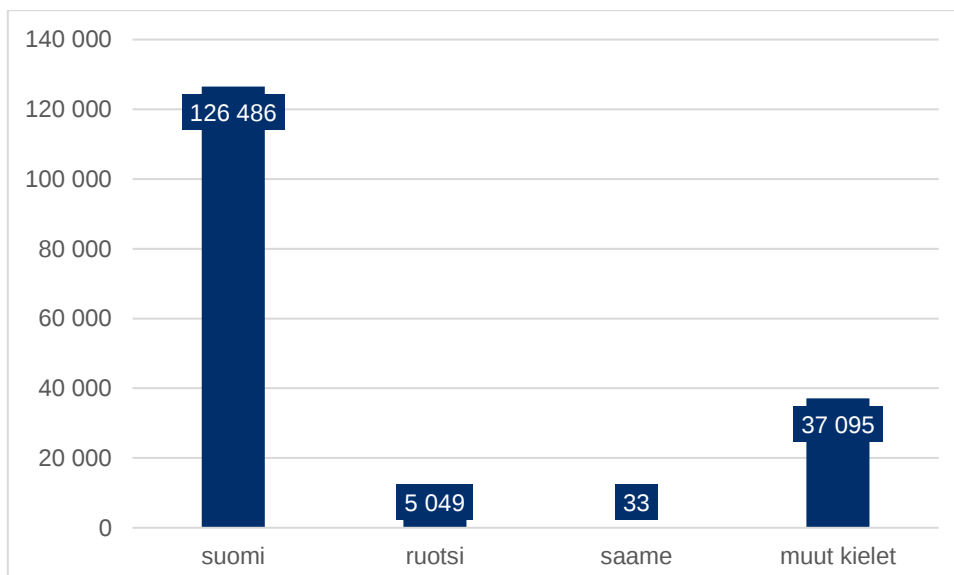
Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaat opiskelijat ikäryhmittäin ja tutkintotyy-
peittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen.

Opiskelijoista enemmistö (58 %) oli naisia, ja he olivat enemmistönä kaikissa tutkintotyypeissä. Naisten osuus oli suurempi terveys- ja hyvinvointialoilla, kauppa, hallinto ja oikeustieteissä, luonnontieteissä, maa- ja metsätalousalalla, humanistisilla ja taidealoilla sekä yhteiskunnallisilla aloilla. Miesten osuus oli suurempi tekniikan aloilla, tietojenkäsittely ja tietoliikenteessä (ICT) ja kasvatusalalla. Palvelualoilla naisia ja miehiä oli lähes yhtä paljon (kuvio x). Miesten osuus oli suurin (yli 95 %) talotekniikan erikoisammattitutkinnossa, ta-
lotekniikan ammattitutkinnossa, sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitut-
kinnossa, ajoneuvoalan erikoisammattitutkinnossa ja talonrakennusalan eri-
koisammattitutkinnossa, maarakennusalan ammattitutkinnossa ja kalatalou-
den ammattitutkinnossa. Naisten osuus taas oli suurin (yli 95 %) tekstiili- ja
muotialan ammattitutkinnossa, hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitut-
kinnossa, eläinten hoidon ammattitutkinnossa ja vanhustyön erikoisammattitut-
kinnossa.

Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaat opiskelijat koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen.

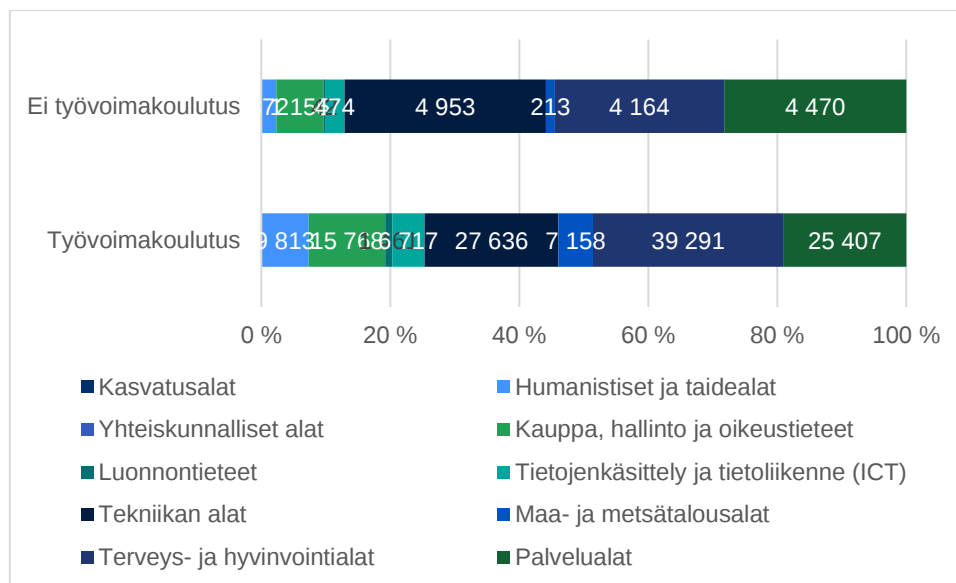
Yli 20-vuotiaista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista suurin osa (75 %) oli vuonna 2024 äidinkieleltään suomenkielisiä (kuvio x). Äidinkieleltään ruotsinkielisiä oli kolme prosenttia ja muunkielisiä 22 prosenttia. Saamenkielisiä opiskelijoita oli yhteensä 33 yli 20-vuotiaista opiskelijoista vuonna 2024.

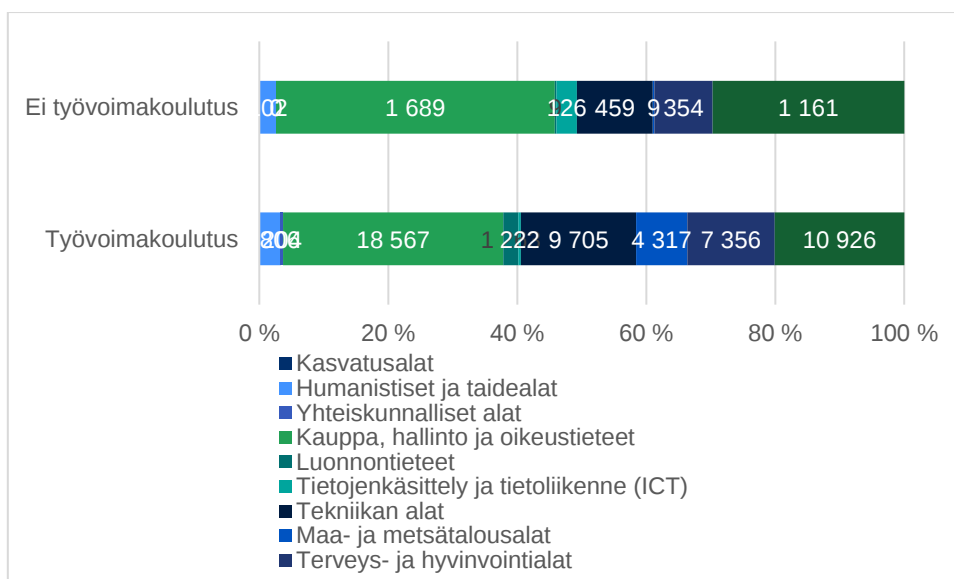
Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaiden opiskelijoiden äidinkieli vuonna 2024. Lähde: Vipunen.

Työvoimakoulutus

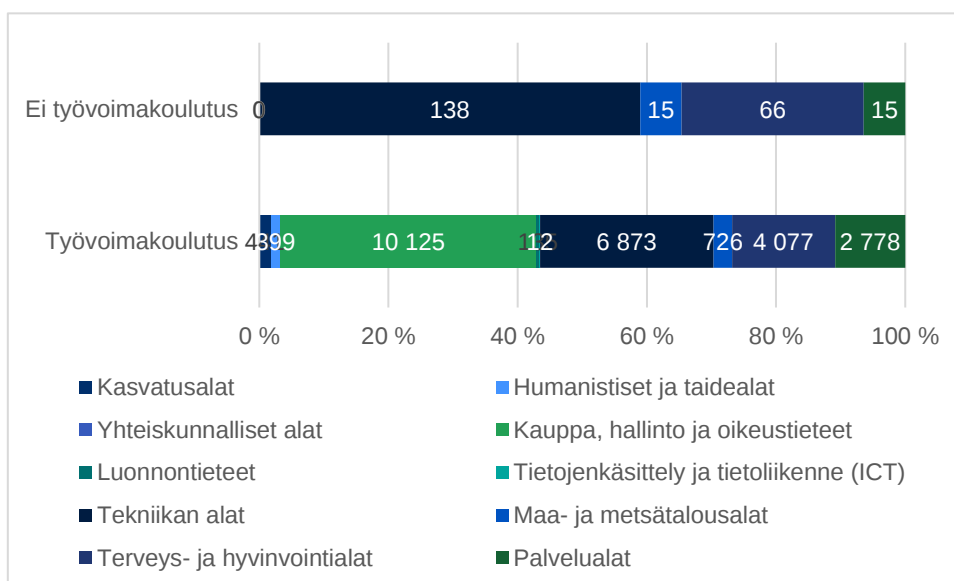
Vähintään 20-vuotiaista opiskelijoista lähes 20 000 eli noin 9 % opiskeli ammatillista koulutusta työvoimakoulutuksena. Suurin osa heistä, noin 15 900, opiskeli ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa. Ammattitutkintokoulutuksessa heistä opiskeli noin 3 900 ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa reilu 200 opiskelijaa. Työvoimakoulutuksessa opiskelijat painottuivat muuta kuin työvoimakoulutusta enemmän tietyille aloille, etenkin terveystieteille, tekniikan aloille sekä palvelualoille. Ammattitutkintokoulutuksessa myös kauppa, hallinto ja oikeustieteet korostuivat. Erikoisammattitutkintokoulutuksessa erot olivat suurimmat, sillä omaehtoisessa koulutuksessa suurin ala oli kauppa, hallinto ja oikeustieteet, kun taas työvoimakoulutuksessa tällä alalla oli alle 4 osallistujaa. Kuvioissa x-x on kuvattu työvoimakoulutuksessa ja omaehtoisessa koulutuksessa opiskelevat tutkintotyyteittäin ja koulutusaloittain.

Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaat opiskelijat perustutkintokoulutuksessa työvoimakoulutuksen mukaan ja koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen

Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaat opiskelijat ammattitutkintokoulutuksessa työvoimakoulutuksen mukaan ja koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen

Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaat opiskelijat erikoisammattitutkintokoulutuksessa työvoimakoulutuksen mukaan ja koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen

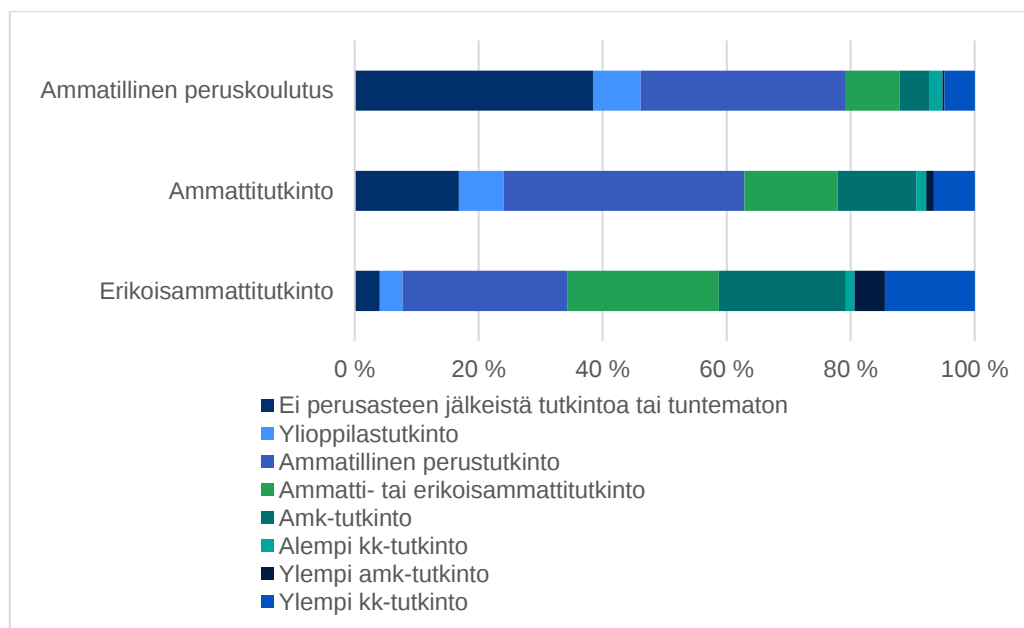
Koulutustausta ennen koulutuksen aloittamista

Uusista ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaista opiskelijoista enemmistö oli suorittanut ennen nykyisten opintojen alkua ammatillisen perustutkinnon. Seuraavaksi eniten oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia ja kolmanneksi eniten ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneita. Tutkintotyyppien välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja. Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa aloittaneista lähes 50 prosenttia oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai ylioppilastutkinnon varassa, 42 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon ja 12 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Ammattitutkintokoulutuksessa aloittaneista 24 prosenttia oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai ylioppilastutkinnon varassa, 54 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon ja 22 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Erikoisammattitutkintokoulutuksessa aloittaneista vain 8 prosenttia oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai ylioppilastutkinnon varassa, 51 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon ja 41 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Kuviossa X on kuvattu ammatillisen koulutuksen uusien vähintään 20-vuotiaiden korkein aikaisempi koulutus tutkintotyypeittäin.

Vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa olevien osuus uusista opiskelijoista oli yli 50 prosenttia (ja jossa uusia opiskelijoita enemmän kuin 10) seuraavissa tutkinnoissa: puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto, ravintola- ja catering-alan perustutkinto, ajoneuvoalan perustutkinto, pintakäsittelyalan perustutkinto, rakennusalan perustutkinto, elintarvikealan perustutkinto, tanssialan perustutkinto, hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto ja logistiikan perustutkinto. Näille tutkinnoille on yhteistä se, että ne ovat lähinnä perustutkintoja ja liittyvät palvelualoihin tai rakentamiseen.

Korkeakoulutettujen osuus uusista opiskelijoista oli merkittävä (yli 70 %) oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnossa, tuotantotekniikan erikoisammattitutkinnossa, venemestarin (veneenrakennusalan) erikoisammattitutkinnossa, maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinnossa, immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinnossa, tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinnossa, ympäristöalan erikoisammattitutkinnossa, tuotekehitystyön erikoisammattitutkinnossa ja johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnossa. Muut tutkinnot, joissa uusia opiskelijoita oli yli 100 ja korkeakoulutettujen osuus oli yli 40 prosenttia olivat, opastuspalvelujen ammattitutkinto, liiketoiminnan erikoisammattitutkinto, metsäalan ammattitutkinto, luontoalan ammattitutkinto, lähiesihenkilötyön ammattitutkinto, yrittäjyyden ammattitutkinto, mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto, tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto,

isännöinnin ammattitutkinto, media-alan ammattitutkinto, kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto sekä taideteollisuusalan ammattitutkinto. Korkeakoulutettujen suosimista tutkinnoista suurin osa oli siten erikoisammatti- tai ammattitutkintoja, hyvin erikoistuneita tiettyyn osaamiseen tai liittyivät johtamiseen.

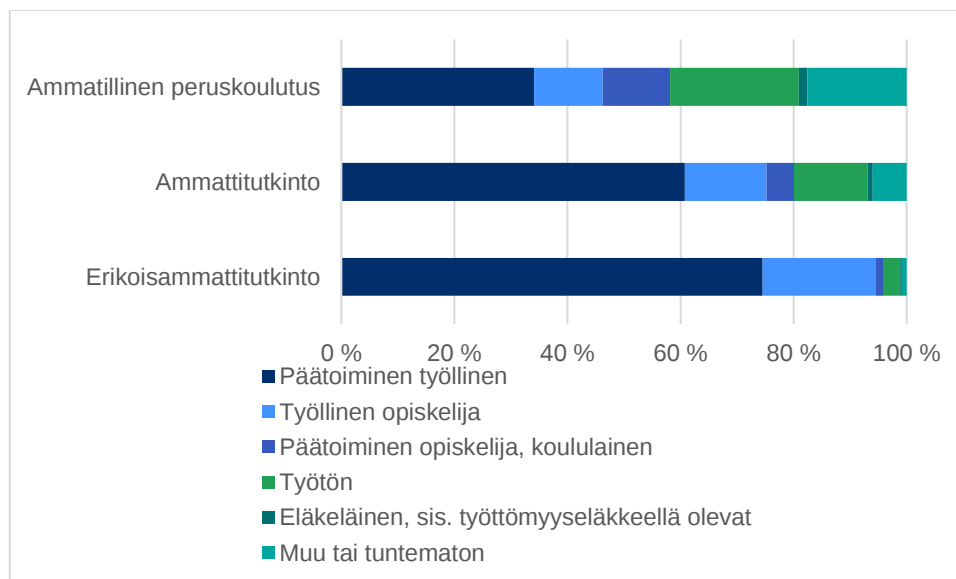
Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden korkein aikaisempi koulutus tutkintotyypeittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Pääasiallinen toiminta ennen koulutuksen aloittamista

Uusista ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaista opiskelijoista enemmistö (61 %) oli ollut työllisenä (ml. työlliset opiskelijat) ennen koulutuksen aloittamista. Päätoimisena opiskelijana oli ollut 8 prosenttia, työttömänä 17 prosenttia, eläkkeellä 1 prosenttia ja muita oli 12 prosenttia (mm. ulkomailta tulleet ja työvoiman ulkopuolella olevat). Tutkintotyypeittäin erot olivat suuria, sillä uusista perustutkinto-opiskelijoista alle puolet (46 %) oli ollut työllisenä, kun taas uusista ammattitutkinto-opiskelijoista 75 prosenttia ja uusista erikoisammattitutkinto-opiskelijoista 95 prosenttia oli ollut työllisenä ennen koulutuksen aloittamista.

Tutkintoja, joissa työllisten osuus on hyvin suuri (yli 90%) oli yli 30, ja niitä ovat esimerkiksi energia-alan erikoisammattitutkinto, johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto, vanhustyön erikoisammattitutkinto, ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto, tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto, lähiesihenkilötyön ammattitutkinto ja liiketoiminnan erikoisammattitutkinto. Yhteistä näille tutkinnoille on, että ne ovat usein erikoisammattitutkintoja tai esihenkilötehtäviin tähtääviä sekä liittyvät usein johtamiseen, teollisuuteen tai rakentamiseen sekä liiketoimintaan.

Tutkinnot, joissa työttömien tai muiden osuus on merkittävä (yli 50%) oli yli 10 ja niitä ovat esimerkiksi puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto, ravintola- ja catering-alan perustutkinto, pintakäsittelyalan perustutkinto, puuteollisuuden perustutkinto ja rakennusalan perustutkinto. Näille tutkinnoille on yhteistä se, että ne ovat lähinnä perustutkintoja ja liittyvät palvelualoihin tai rakentamiseen.

Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden pääasiallinen toiminta tutkintotyypeittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

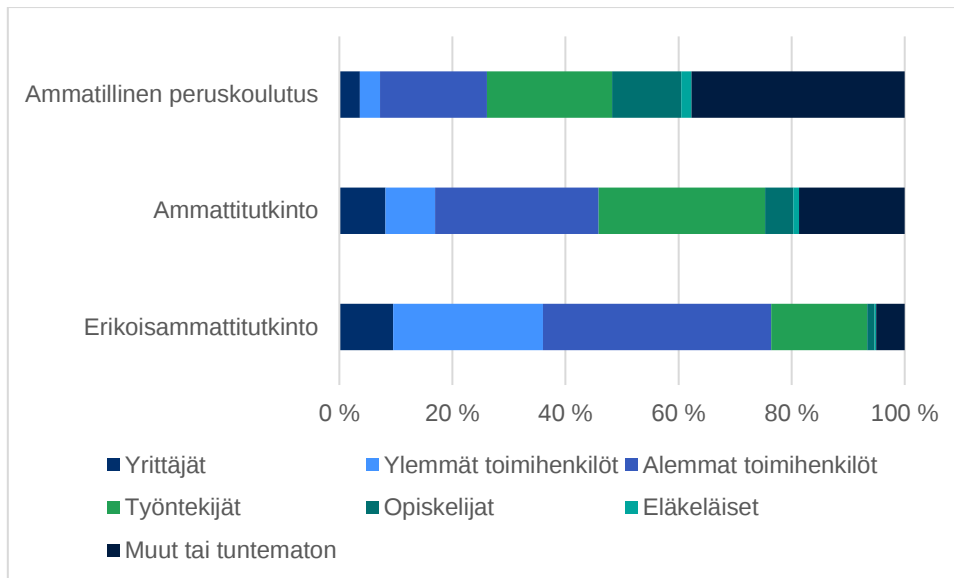
Sosioekonominen asema ennen koulutuksen aloittamista

Uusista ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaista opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonomisessa asemassa on hajontaa. Työntekijänä oli ollut

24 prosenttia, alempana toimihenkilönä 25 prosenttia, ylempänä toimihenkilönä 8 prosenttia, yrittäjänä 6 prosenttia, opiskelijana 9 prosenttia, eläkeläisenä prosentti ja muita oli 28 prosenttia (ulkomailta tulleet ja työvoiman ulkopuolella olevat). Tutkintotyyppittäin uusien opiskelijoiden sosioekonomisessa asemassa on eroja. Perustutkintokoulutuksen aloittaneissa oli eniten muita tai työntekijänä olleita. Ammattitutkintokoulutuksessa oli yhtä paljon alempia toimihenkilöitä ja työntekijöitä. Erikoisammattitutkinto-opiskelijoissa oli eniten alempia toimihenkilöitä.

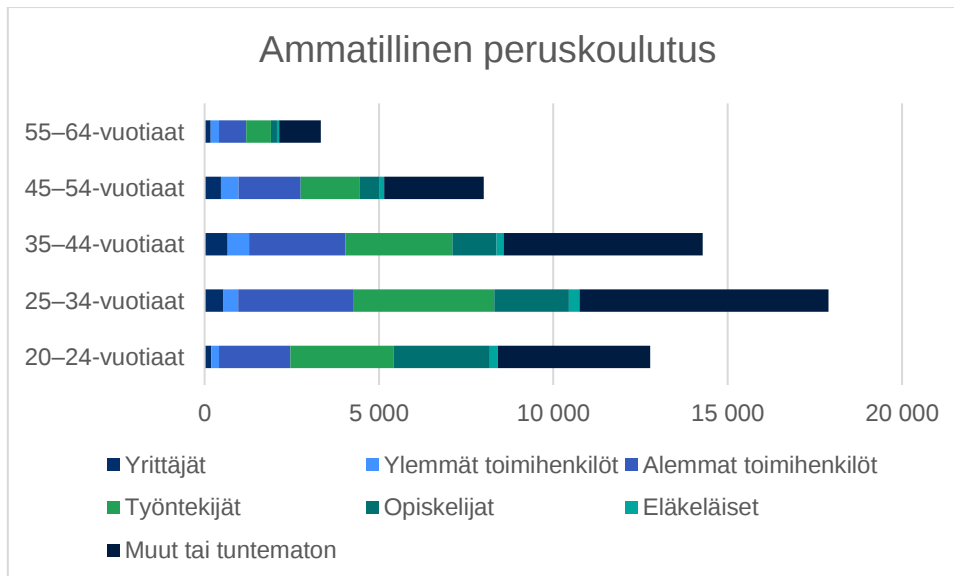
Tilastoa tulkittaessa on huomioitava, että alempiin toimihenkilöihin kuuluvat mm. tavanomaista toimisto- tai myyntityötä tekevät, työnjohtajina tuotantolaitoksissa olevat ja hoito-, huolto- ja turvallisuuspalveluissa työskentelevät. Raja ylempiin toimihenkilöihin on se, että alemmat toimihenkilöt sijoittuvat organisaation suoritustasolle ja tehtävissä vaaditaan suppeampaa ja vähemmän teoreettista tietoa kuin ylemmiltä toimihenkilöiltä. Käytännössä myös toimihenkilöiden ja työntekijöiden selkeä raja on hämärtynyt, kun eri työtehtävissä käytetään entistä enemmän tieto- ja viestintäteknologiaa. Tilastotarkasteluissa raja on kuitenkin säilytetty ja asiantuntijatyö, jota tehdään mm. toimistoissa tai sairaalassa, katsotaan toimihenkilötyöksi, kun taas tehtaassa tapahtuva suoritettava työ, tavarantuotanto, tavaroiden ja ihmisten kuljetus sekä fyysisiä suorituksia vaativat suojele- ja vartiointitehtävät katsotaan työntekijätyöksi.³

³ Tilastokeskuksen määritelmä. https://stat.fi/fi/luokitukset/sosioekon_asema/sosioekon_asema_1_19890101

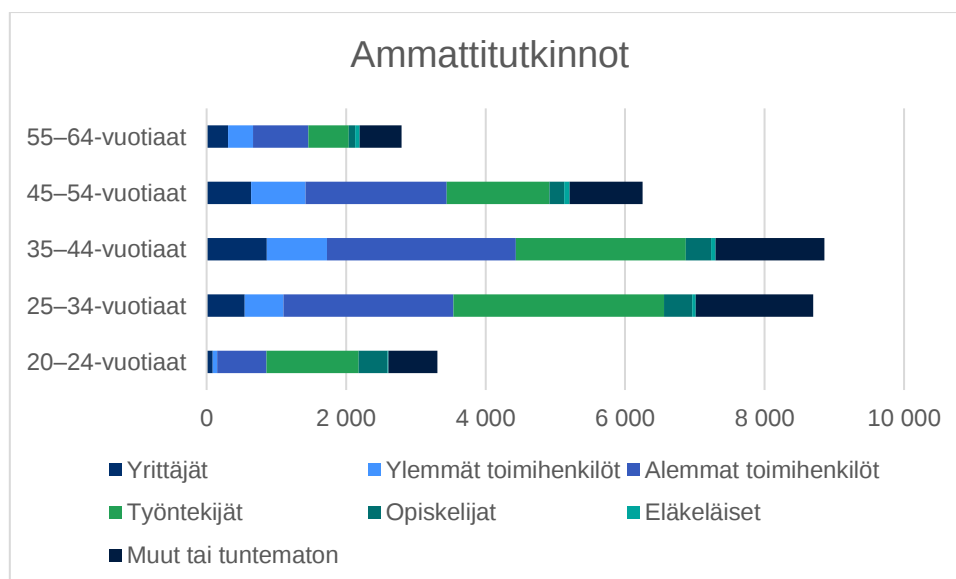
Kuvio X. Ammatillisen koulutuksen vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema tutkintotyypeittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Kuvioissa x-x on kuvattu uusien opiskelijoiden määrä ikäryhmittäin sosioekonominen taustan mukaisesti. Ikäryhmittäin tarkasteltuna uusien opiskelijoiden sosioekonominen tausta ammatillisessa peruskoulutuksessa (perustutkinto-koulutus) on kohtuullisen tasainen. Hieman enemmän vanhemmissa ikäryhmissä on ylempiä ja alempia toimihenkilöitä (44 % ikäryhmässä 45–55 v. ja 45 % ikäryhmässä 55–64 v.), kun taas nuoremmissa ikäryhmissä on enemmän työntekijä- ja opiskelijataustaisia uusia opiskelijoita (45 % ikäryhmässä 20–24 v.).

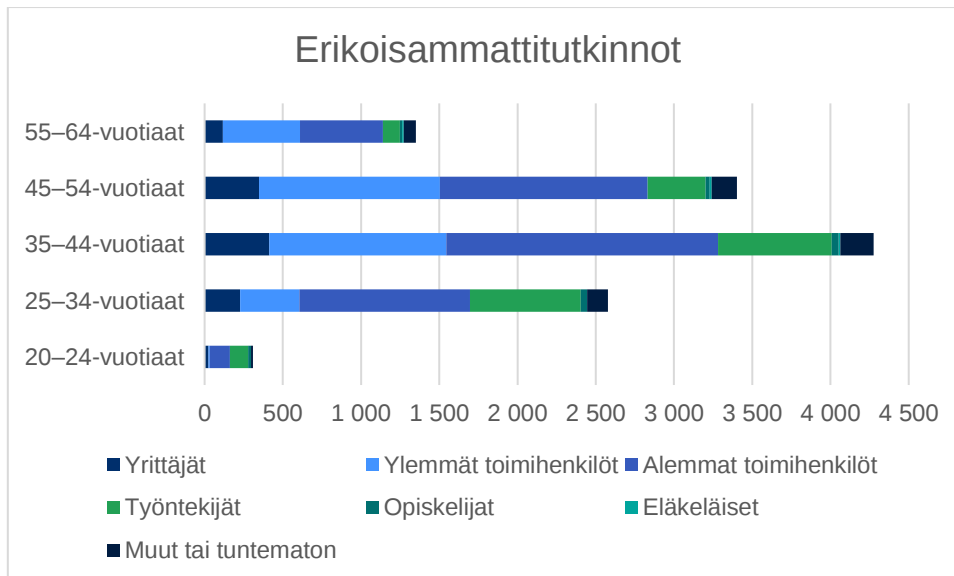
Kuvio X. Ammatillisen peruskoulutuksen (perustutkinnot) vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema ikäryhmittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Ammattitutkinnon uusissa opiskelijoissa nuoremmissa ikäryhmissä on enemmän työntekijä- ja opiskelijataustaisia, kun taas vanhemmissa ikäryhmissä on enemmän yrittäjiä sekä alempia ja ylempiä toimihenkilöitä. Määrällisesti eniten alempia toimihenkilötaustaisia uusia opiskelijoita on ikäryhmässä 35–44-vuotiaat (2 706 opiskelijaa, 31 % ikäryhmästä), kun taas suhteellisesti eniten ikäryhmässä 45–54-vuotiaat (32 % ikäryhmästä). Ammattitutkinnon uusissa opiskelijoissa taustaltaan ylempiä toimihenkilöitä on suhteellisesti eniten yli 45-vuotiaissa (noin 12 % ikäryhmästä).

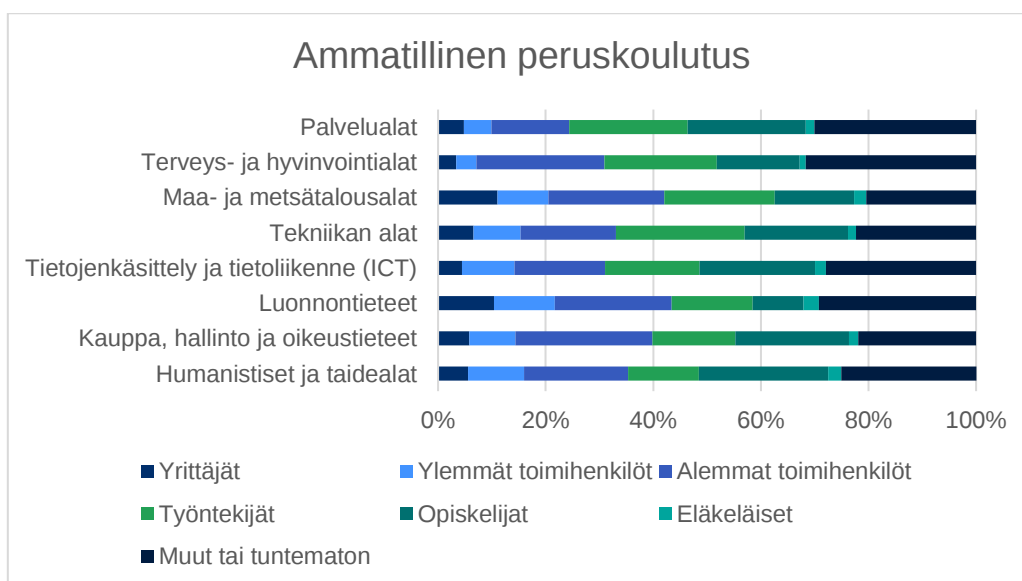
Kuvio X. Ammattitutkinnon vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema ikäryhmittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Erikoisammattitutkinnon uusissa opiskelijoissa korostuvat taustaltaan ylemmät ja alemmat toimihenkilöt, joita on etenkin vanhemmissa ikäryhmissä. Suhteellisesti eniten ylempi toimihenkilötaustaisia opiskelijoita on vanhimmassa ikäryhmässä 55–64-vuotiaat (36 % ikäryhmästä). Alempi toimihenkilötaustaisia kyseisessä ikäryhmässä on 39 prosenttia. Ylempien ja alempien toimihenkilötaustaisten osuus on merkittävä myös muissa ikäryhmissä, sillä 35–44-vuotiaista uusista opiskelijoista heitä on 67 prosenttia ja 45–54-vuotiaiden ikäryhmässä 73 prosenttia.

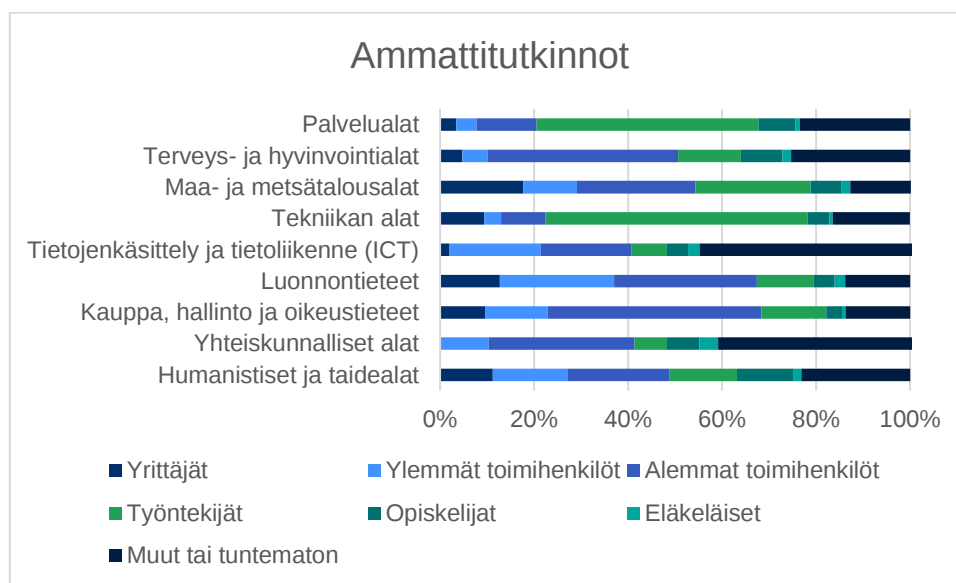
Kuvio X. Erikoisammattitutkinnon vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema ikäryhmittäin vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Tarkasteltaessa yli 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden sosioekonomista taustaa koulutusaloittain havaitaan, että erot ovat suhteellisen pienet ammatillisten perustutkintojen opiskelijoiden kohdalla (kuvio x). Yrittäjätaustaisten opiskelijoiden osuus on hieman suurempi maa- ja metsätalousalan ja luonnontieteiden opiskelijoilla kuin muilla aloilla, kun taas terveys- ja hyvinvointialojen ja kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden opiskelijoista hieman muita suurempi osuus on taustaltaan alempia toimihenkilöitä.

Kuvio X. Ammatillisen peruskoulutuksen (perustutkinnot) vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

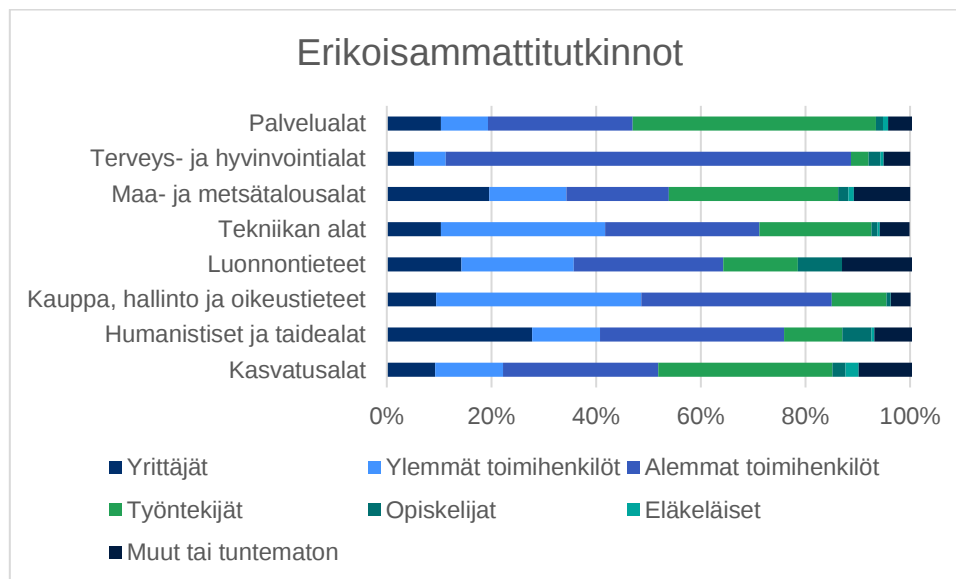
Ammattitutkintoja suorittavien uusien opiskelijoiden sosioekonominen tausta eroaa koulutusaloittain perustutkinto-opiskelijoita selkeämmin. Palvelualoilla ja tekniikan aloilla opiskelijoista muita merkittävästi suurempi osa (n. 50%) on taustaltaan työntekijöitä, kun muiden aloilla työntekijätaustaisten osuus vaihtelee seitsemästä prosentista (yhteiskunnalliset alat) 25 prosenttiin (maa- ja metsätalousalat) (kuvio x). Terveys- ja hyvinvointialalla ja kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden alalla puolestaan muita suurempi osuus uusista opiskelijoista on taustaltaan alempia toimihenkilöitä, kun taas luonnontieteissä, tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT) ja humanistisilla ja taidealoilla on muita aloja enemmän taustaltaan ylempiä toimihenkilöitä.

Kuvio X. Ammatitutkintojen vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Erikoisammattitutkinnon uusien opiskelijoiden kohdalla erottuu muita tutkintotyyppejä selkeämmin se, että etenkin terveys- ja hyvinvointialalla opiskelee runsaasti taustaltaan alempia toimihenkilöitä. Näiden osuus kaikista uusista opiskelijoista on alalla 77 prosenttia, kun muilla aloilla osuus vaihtelee 20 prosentista (maa- ja metsätalousalat) 36 prosenttiin (kauppa, hallinto ja oikeustieteet) (kuvio x). Ylempien toimihenkilöiden osuus on myös huomattavan suuri

erikoisammattitutkinnon uusissa opiskelijoissa verrattaessa perus- ja ammattitutkintojen uusiin opiskelijoihin. Etenkin kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden (39 %) ja tekniikan alalla (31 %) taustaltaan ylempien toimihenkilöiden uusien opiskelijoiden osuus on merkittävä. Palvelualat erottuvat muista siinä, että lähes puolet (47 %) uusista opiskelijoista on taustaltaan työntekijöitä. Myös kasvatustieteiden (33 %) ja maa- ja metsätalouden (32 %) uusista opiskelijoista muita aloja suurempi osuus uusista opiskelijoista on taustaltaan työntekijöitä.

Kuvio X. Erikoisammattitutkintojen vähintään 20-vuotiaiden uusien opiskelijoiden edellisen vuoden sosioekonominen asema koulutusaloittain vuonna 2023. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

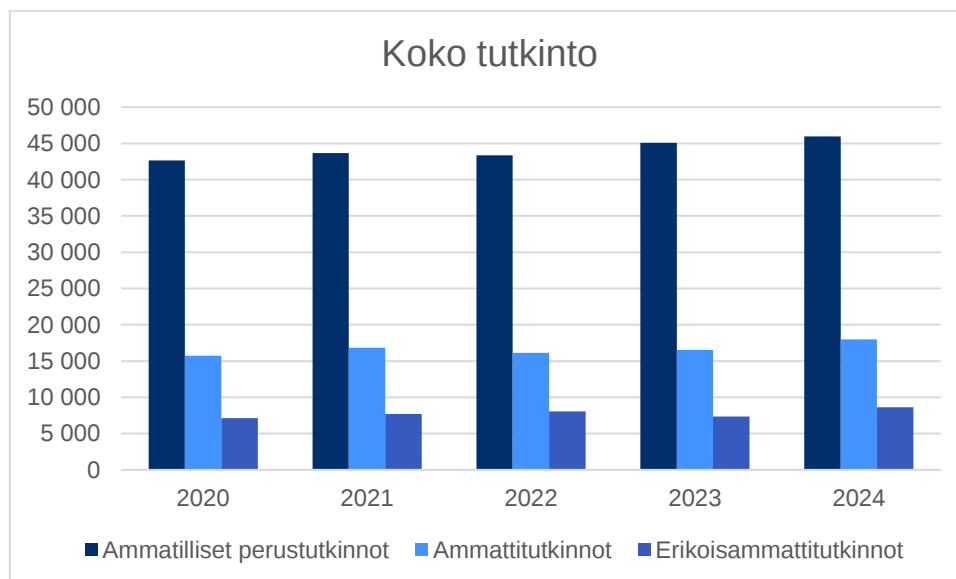
Tutkinnot, joissa toimihenkilöiden osuus on suuri (yli 50%) on yli 30 kappaletta. Näitä tutkintoja ovat esimerkiksi johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto, liiketoiminnan ammattitutkinto, tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto, lähiesihenkilötyön ammattitutkinto, isännöinnin ammattitutkinto, mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto ja vanhustyön erikoisammattitutkinto. Yhteistä näille tutkinnoille on, että ne tähtäävät usein esihenkilö- tai asiantuntijatehtäviin painottuen johtamiseen ja hallintoon sekä sosiaali- ja terveysalaan.

Tutkinnot, joissa työntekijöiden osuus on suuri (yli 50%) on 40 kappaletta. Näitä tutkintoja ovat esimerkiksi energia-alan ammatti- ja erikoisammattitutkinto, prosessiteollisuuden ammattitutkinto, erityisruokavaliopalvelujen erikoisammattitutkinto, sähkö- ja automaatioalan ammatti- ja erikoisammattitutkinto,

maarakennusalan ammattitutkinto, kuljetusalan ammattitutkinto ja puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto. Yhteistä näille tutkinnoille on, että ne painottuvat teollisuuteen, logistiikkaan, rakennus- ja huoltoaloihin.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suorittaminen

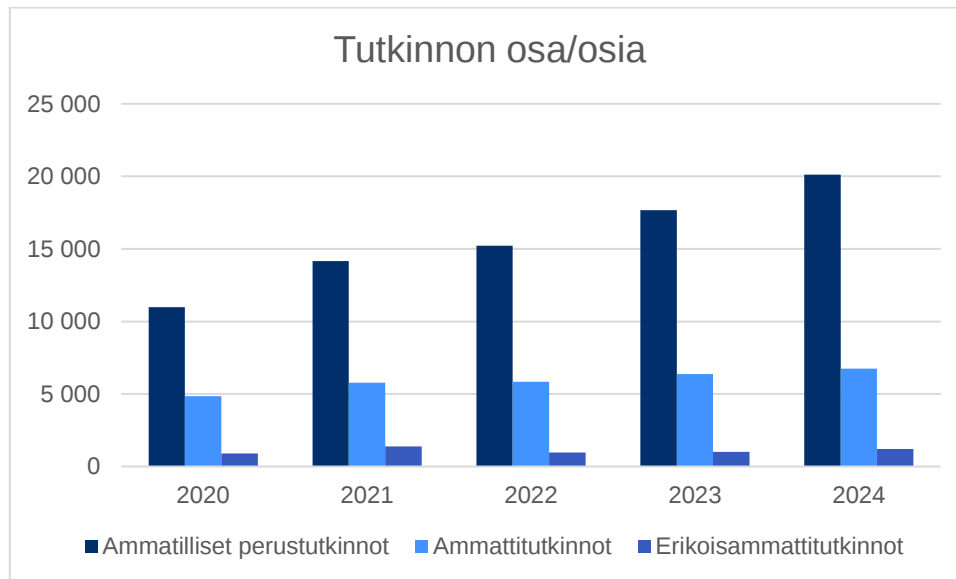
Ammatillisen tutkinnon suorittamismäärät aikuisopiskelijoiden keskuudessa ovat jonkin verran nousseet vuodesta 2020 vuoteen 2024. Vuonna 2020 ammatillisen perustutkinnon suoritti 42 645 aikuisopiskelijaa, ja luku oli noussut 45 957 koko tutkinnon suorittaneeseen vuonna 2024. Vuonna 2024 ammattitutkinnon suoritti yhteensä 17 982, jossa nousua vuodesta 2020 oli yhteensä 2 268 tutkinnon suorittanutta. Myös erikoisammattitutkinnon suorittaneissa näkyy nousua, sillä vuonna 2020 koko tutkinnon suoritti 7 122, kun vuonna 2024 erikoisammattitutkinnon suoritti 8 613 aikuisopiskelijaa (kuvio x). Yhteensä aikuisopiskelijoiden koko tutkinnon suorittaneiden määrä osalta on noussut vuodesta 2020 vuoteen 2024 yhteensä 7 071 suorittaneella.

Kuvio X. Ammatillisen tutkinnon suorittaneet aikuisopiskelijat vuosina 2020–2024 tutkintotyypeittäin. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

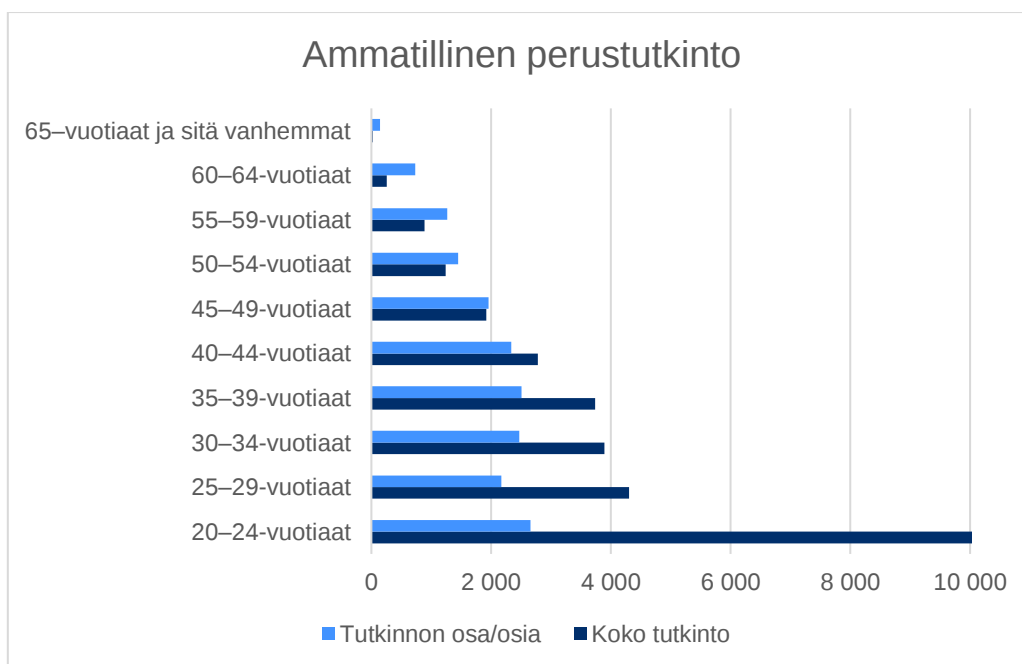
Tutkinnon osien suorituserät ovat kasvaneet enemmän verrattuna koko tutkinnon suorittaneisiin vuodesta 2020 vuoteen 2024. Etenkin ammatillisista perustutkinnoista aikuiset suorittavat entistä enemmän yksittäisiä tutkinnon osia, sillä tutkinnon osien suorituserät ovat lähes kaksinkertaistuneet, kun

vuonna 2020 oli 10 986 suoritusta ja vuonna 2024 yhteensä 20 121. Myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista suoritetaan jonkin verran enemmän yksittäisiä tutkinnon osia, mutta nousu on ollut huomattavasti pienempää verrattuna ammatillisiin perustutkintoihin.

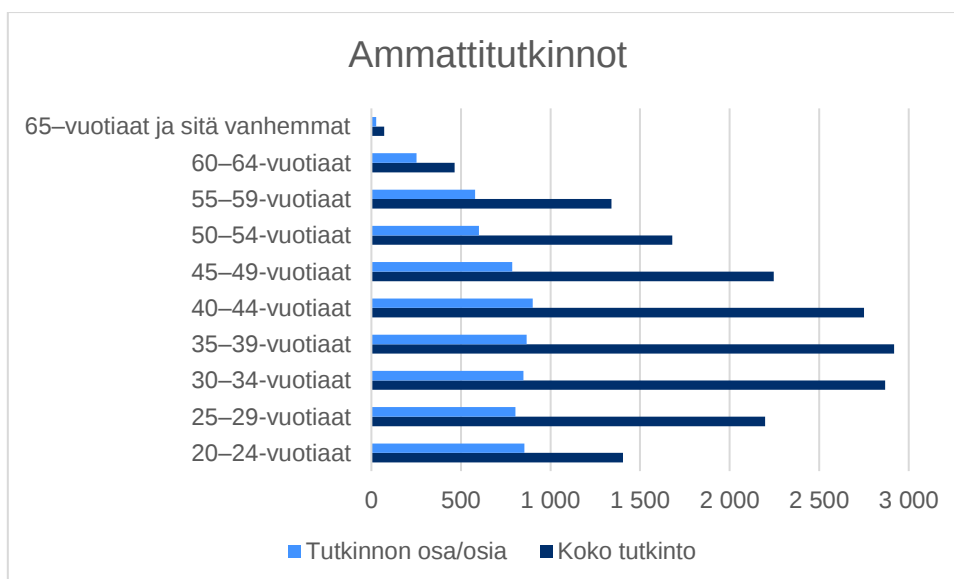
Kuvio X. Ammatillisen tutkinnon osan/osa suorittaneet aikuisopiskelijat vuosina 2020–2024 tutkintotyypeittäin. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Tarkasteltaessa tarkemmin koko tutkinnon ja tutkinnon osan tai osien suorittajamääriä eri ikäryhmissä, voi huomata eroja tutkintotyyppien välillä (kuviot x-x). Ammatillisten perustutkintojen suorituskäärät vähenevät kokonaisuudessaan iän myötä. Ikäryhmässä 20–24-vuotiaat pääosa suorittaa koko tutkinnon (10 392 opiskelijaa), kun tutkinnon osia suoritti 2 658 opiskelijaa vuonna 2024. Oletettavaa on, että osa näistä opiskelijoista on perusopetuksen päättäneitä ensimmäistä toisen asteen tutkintoaan suorittavia opiskelijoita, joten koko tutkinnon suorittaminen on heille tarpeen. Tilanne muuttuu 45-vuotiaiden kohdalla, sillä tästä ikäryhmästä eteenpäin on enemmän ammatillisen perustutkinnon yksittäisten tutkinnon osien suorittaneita. Suhteellisesti eniten tutkinnon osan tai osia suorittivat vuonna 2024 vanhimmat ikäluokat eli 55–59-vuotiaat (59 % suorittanut tutkinnon osan tai osia) ja 60–64-vuotiaat (74 % suorittanut tutkinnon osa tai osia).

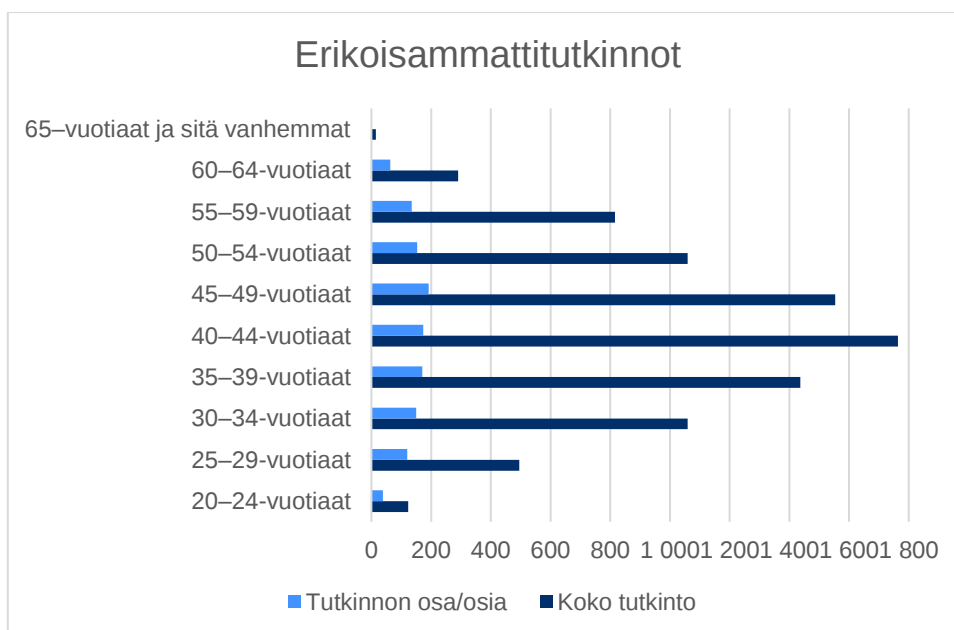
Kuvio X. Ammatillisen perustutkinnon koko tutkinnon ja tutkinnon osan/osa suorittaneet aikuis-opiskelijat vuonna 2024 ikäryhmittäin. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Ammattitutkintoja suoritetaan kaikissa ikäryhmissä enemmän koko tutkintoina kuin tutkinnon osina (kuvio x). Vuonna 2024 eniten ammattitutkintoja suorittivat 30–44-vuotiaat, joiden osuus on 48 prosenttia kaikista ammattitutkinnon suorittaneista. Yksittäisiä ammattitutkintojen tutkinnon osia suorittavat kaikki ikäryhmät suhteellisen tasaisesti, vaihdellen 40–44-vuotiaiden 900 suorituksesta 55–59-vuotiaiden 579 tutkinnon osan tai osien suoritukseen.

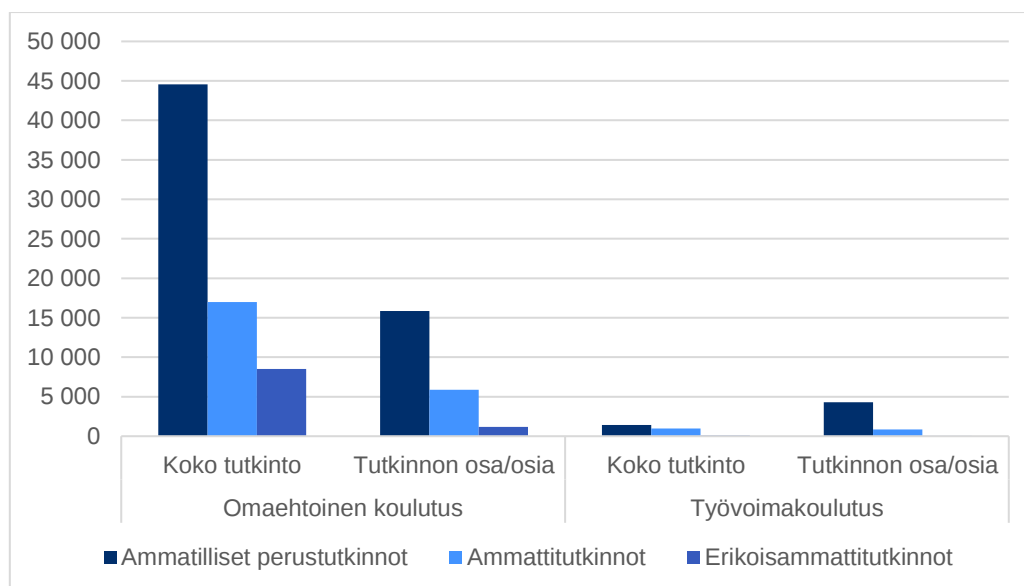
Kuvio X. Ammattitutkinnon koko tutkinnon ja tutkinnon osan/osia suorittaneet aikuisopiskelijat vuonna 2024 ikäryhmittäin. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Erikoisammattitutkinnot erottuvat muista tutkintotyypeistä siinä, että niitä suoritetaan pääsääntöisesti koko tutkintoina (kuvio x). Vuonna 2024 koko tutkinnon suorittaneiden osuus oli 88 prosenttia. Suhteellisissa osuuksissa koko tutkinnon ja tutkinnon osien kesken ei ole merkittäviä eroja, sillä kaikissa ikäryhmissä korostuu koko tutkinnon suorittaminen. Eniten koko erikoisammattitutkinnon suorittaneita oli vuonna 2024 ikäryhmässä 40–44-vuotiaat, 1 764 suoritusta, joka on 20 prosenttia kaikkien ikäryhmien koko tutkinnon suorittamismäärästä.

Kuvio X. Erikoisammattitutkinnon koko tutkinnon ja tutkinnon osan/osa suorittaneet aikuisopiskelijat vuonna 2024 ikäryhmittäin. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Aikuisopiskelijoista suurin osa suorittaa tutkintonsa omaehtoisessa koulutuksessa (kuvio x). Työvoimakoulutuksessa tutkinnon tai tutkinnon osia suoritti alle 10 prosenttia kaikista aikuisopiskelijoista vuonna 2024. Työvoimakoulutuksessa suoritetaan suhteellisesti huomattavasti enemmän yksittäisiä tutkinnon osia kuin koko tutkintoja, sillä esimerkiksi koko perustutkinnon suoritti työvoimakoulutuksessa ainoastaan 1 407 opiskelijaa, kun taas tutkinnon osia 4 317 opiskelijaa.

Kuvio X. Ammatillisen tutkinnon ja osan/osa suorittaneet aikuisopiskelijat vuonna 2024 omaehtoisessa koulutuksessa ja työvoimakoulutuksessa tutkintotyypeittäin. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Aikuisopiskelijat suorittivat vuonna 2024 eniten ammatillisista perustutkinnoista sosiaali- ja terveysalan, liiketoiminnan, sähkö- ja automaatioalan, tieto- ja viestintätekniikan ja rakennusalan perustutkintoja (taulukko x). Näiden viiden tutkinnon osuus kaikista aikuisten suorittamista tutkinnoista oli 50 prosenttia, sillä yhteensä koko tutkintoja aikuiset suorittivat noin 46 000. Myös yksittäisiä tutkinnon osia suoritettiin eniten sosiaali- ja terveysalan ja liiketoiminnan perustutkinnoista. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suosiota selittää se, että kolme tutkinnon osaa vastaavat hoiva-avustajan osaamisvaatimuksia. Liitteenä x on koottuna kaikki aikuisopiskelijoiden ammatillisten perustutkintojen tutkintojen suorituserät ja tutkinnon osien suorituserät vuonna 2024.

Taulukko X. Aikuisopiskelijoiden eniten suorittamat ammatillisten perustutkintojen koko tutkinnot ja tutkinnon osat vuonna 2024. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Koko tutkinto	Suorituserä	Tutkinnon osa tai osia	Suorituserä
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	9 141	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	4 224
Liiketoiminnan perustutkinto	6 027	Liiketoiminnan perustutkinto	2 199

Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto	3 126	Logistiikan perustutkinto	1 935
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto	2 439	Ravintola- ja catering-alan perustutkinto	1 428
Rakennusalan perustutkinto	2 232	Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto	1 023

Ammattitutkinnoista aikuisopiskelijat suorittivat eniten lähiesihenkilötyön ammattitutkintoja (3 330 kpl) vuonna 2024. Liiketoiminnan ammattitutkinnon suoritti hieman yli 2 000 opiskelijaa, ja seuraavaksi suosituimmat tutkinnot olivat puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan, kasvatus- ja ohjausalan ja yrittäjyyden ammattitutkinto (taulukko x). Näiden viiden eniten suoritettua tutkinnon suorittajamäärä oli yhteensä 9 795, joka on 54 prosenttia kaikista aikuisopiskelijoiden suorittamista ammattitutkinnoista. Liitteenä x on koottuna kaikki aikuisopiskelijoiden ammattitutkintojen tutkintojen suorituspäämäärät ja tutkinnon osien suorituspäämäärät vuonna 2024.

Turvallisuusalan ammattitutkinto oli suosituin tutkinto, josta suoritettiin yksittäisiä tutkinnon osia. Näitä yksittäisiä tutkinnon osia suoritti turvallisuusalan ammattitutkinnon opiskelijoista 1 143, ja seuraavaksi eniten suoritettiin liiketoiminnan ja talotekniikan ammattitutkinnoista yksittäisiä osia. Turvallisuusalan ammattitutkintoon sisältyy vartijan koulutukseen vaadittava osaaminen, mikä selittää yksittäisten tutkinnon osien suorittamisen suosiota.

Taulukko X. Aikuisopiskelijoiden eniten suorittamat ammattitutkintojen koko tutkinnot ja tutkinnon osat vuonna 2024. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Koko tutkinto	Suorituspäämäärä	Tutkinnon osa tai osia	Suorituspäämäärä
Lähiesihenkilötyön ammattitutkinto	3 330	Turvallisuusalan ammattitutkinto	1 143
Liiketoiminnan ammattitutkinto	2 085	Liiketoiminnan ammattitutkinto	882

Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto	1 752	Talotekniikan ammattitutkinto	612
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	1 380	Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	594
Yrittäjyyden ammattitutkinto	1 248	Talonrakennusalan ammattitutkinto	555

Erikoisammattitutkinnoista suosituimmat tutkinnot aikuisopiskelijoiden keskuudessa olivat vuonna 2024 johtamisen ja yritysjohtamisen, tuotekehitystyön, liiketoiminnan, tuotannon esihenkilötyön ja vanhustyön erikoisammattitutkinnot (taulukko x). Näiden viiden eniten suoritettua tutkinnon suorittaneiden kokonaismäärä on 5 433, joka on 63 prosenttia kaikista aikuisopiskelijoiden vuonna 2024 suorittamista erikoisammattitutkinnoista. Voi todeta, että suurin osa eniten suoritetuista erikoisammattitutkinnoista kohdistuu johtamiseen, tuotekehitykseen ja esihenkilötyöhön. Liitteenä x on koottuna kaikki aikuisopiskelijoiden erikoisammattitutkintojen tutkintojen suorituspäämäärät ja tutkinnon osien suorituspäämäärät vuonna 2024.

Vanhustyön erikoisammattitutkinnosta suoritettiin eniten yksittäisiä tutkinnon osia, ja seuraavaksi eniten liiketoiminnan ja ajoneuvoalan erikoisammattitutkinnoista (taulukko x). Kaiken kaikkiaan erikoisammattitutkintojen kohdalla erottui selkeästi se, että pääosa aikuisopiskelijoista suoritti koko tutkinnon.

Taulukko X. Aikuisopiskelijoiden eniten suorittamat erikoisammattitutkintojen koko tutkinnot ja tutkinnon osat vuonna 2024. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus.

Koko tutkinto	Suoritusmäärä	Tutkinnon osa tai osia	Suoritusmäärä
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	2 364	Vanhustyön erikoisammattitutkinto	237
Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	1 419	Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto	111
Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto	759	Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	105
Tuotannon esihenkilötyön erikoisammattitutkinto	489	Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	93

Vanhustyön erikois- ammattitutkinto	402	Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen eri- koisammattitutkinto	75
--	-----	--	----

Johtopäätökset

Aikuisten osuus ammatillisen koulutuksen opiskelijoista on merkittävä: noin kaksi kolmasosaa uusista opiskelijoista oli vähintään 20-vuotiaita opintojen alkaessa. Suurin osa heistä opiskelee ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, joka on yleisin tutkintotyyppi kaikissa ikäryhmissä. Näistä opiskelijoista pieni osa (9 %) opiskelee ammatillista koulutusta työvoimakoulutuksena. Työvoimakoulutuksessa korostuvat erityisesti terveys- ja hyvinvointiala, tekniikan alat sekä palvelualat.

Opiskelijaprofiilit

Ammatillinen koulutus palvelee laajasti eri taustoista tulevia aikuisia, mutta tutkintotyyppi ja koulutusala vaikuttavat merkittävästi opiskelijoiden profiiliin. Perustutkinnot toimivat väylänä työelämään pääsemiseksi tai uudelleen koulutautumiseksi erityisesti niille, jotka ovat olleet työttöminä, joilla ei ole aiempaa koulutusta tai jotka ovat aiemmin suorittaneet toisen asteen tutkinnot. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot on tarkoitettu etenkin työelämässä jo oleville ja erikoistuneempaa osaamista tavoitteleville. Aikuisten eniten suorittamat erikoisammattitutkinnot näyttävät erityisesti palvelevan johtamis- ja asiantuntijatehtäviin tähtääviä korkeasti koulutettuja, jotka ovat työskennelleet ennen koulutuksen aloittamista alempina tai ylempinä toimihenkilöinä.

Perustutkintokoulutuksessa opiskelevista suurin osa on vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai on aiemmin suorittanut ylioppilastutkinnon tai ammatillisen perustutkinnon. Alle puolet opiskelijoista on ollut työllisenä ennen opintoja, ja lähes puolet on ollut työttömänä, eläkkeellä, työvoiman ulkopuolella tai ulkomailta tulleita. Sosioekonomisesti enemmistö on työntekijätaustaisia tai muita.

Ammattitutkintokoulutuksessa enemmistö opiskelijoista on aiemmin suorittanut ammatillisen perustutkinnon. 75 % on ollut työllisenä ennen opintoja. Sosioekonomisesti opiskelijat ovat pääosin työntekijöitä tai alempia toimihenkilöitä.

löitä. Palvelu- ja tekniikan aloilla korostuvat työntekijätaustaiset, kun taas terveys- ja hyvinvointialalla sekä kaupan ja hallinnon aloilla alemmat toimihenkilöt.

Erikoisammattitutkintokoulutuksessa lähes puolet opiskelijoista on aiemmin suorittanut korkeakoulututkinnon. 95 % on ollut työllisenä ennen opintoja. Sosioekonomisesti 67 % on ylempiä tai alempia toimihenkilöitä. Terveys- ja hyvinvointialalla korostuvat alemmat toimihenkilöt, kun taas kaupan, hallinnon ja tekniikan aloilla ylemmät toimihenkilöt.

Sosioekonominen asema vaihtelee myös iän mukaan. Nuoremmissa ikäryhmissä korostuvat työntekijä- ja opiskelijataustat, kun taas vanhemmissa ikäryhmissä ylemmät ja alemmat toimihenkilöt ovat yleisempiä. Erityisesti erikoisammattitutkinnoissa vanhemmat ikäryhmät ovat vahvasti edustettuina.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suorittaminen

Aikuisten eniten suorittamat tutkinnot kattavat merkittävän osan kaikista aikuisten suorittamista tutkinnoista. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, liiketoiminnan perustutkinto, sähkö- ja automaatioalan perustutkinto, tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto ja rakennusalan perustutkinto kattavat noin 50 % kaikista aikuisten suorittamista perustutkinnoista. Lähiesihenkilötyön ammattitutkinto, liiketoiminnan ammattitutkinto, puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto, kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto ja yrittäjyyden ammattitutkinto kattavat 54 % aikuisten suorittamista ammattitutkinnoista. Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto, tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto, liiketoiminnan erikoisammattitutkinto, tuotannon esihenkilötyön erikoisammattitutkinto ja vanhustyön erikoisammattitutkinto kattavat 63 % kaikista aikuisten suorittamista erikoisammattitutkinnoista.

Tutkinnon osien suorittaminen on yleistynyt erityisesti perustutkinnoissa. Vanhemmat opiskelijat (yli 45-vuotiaat) suorittavat useammin yksittäisiä tutkinnon osia kuin koko tutkintoja. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa tutkinnon osien suorittaminen on harvinaisempaa.

2.4 Vaikuttavuus

Vaikutusarviointi on olennainen osa lainsäädännön ja politiikkatoimien valmistelua. Sen avulla arvioidaan suunniteltujen politiikkatoimien vaikutusta niihin tavoitteisiin, joita halutaan saavuttaa. Lainvalmistelussa vaikutusarviointi tuottaa päätöksenteon tueksi mahdollisimman luotettavia arvioita lakiehdotusten olennaisista vaikutuksista. Vaikutusarvioinnin tehtävänä on laajentaa harkittavia toteuttamisvaihtoehtoja ja valmistelun tietopohjaa. Vaikutusarvioinnilla pyritään varmistamaan, että valmisteltavat asiat toteuttavat niille asetetut tavoitteet aiheuttamatta ennakoimattomia, ei-toivottuja vaikutuksia. Raportissa aiemmin esitetty tilastokatsaus aikuisten osallistumisesta ammatilliseen koulutukseen on osa tietopohjaa, mutta se ei välttämättä vastaa kaikkiin kysymyksiin.

Valtioneuvoston lainvalmistelun vaikutusarvioinnin yleisohjeessa⁴ arvioitavat vaikutukset on jaettu taloudellisiin vaikutuksiin, ympäristövaikutuksiin sekä ihmisiin kohdistuviin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Tämän ohjeen mukaisesti tehdään vaikutusarviointi myös ammatillista koulutusta koskevassa säädösvalmistelussa.

Taloudellisiin vaikutuksiin kuuluvat vaikutukset kotitalouksiin, yrityksiin, julkisen talouteen ja kansantalouteen. Näiden näkökulmien tarkastelussa olennaisia ovat aikuiskoulutukseen osallistumisen vaikutukset työllisyyteen, jota voidaan tarkastella niin yksilön ansiotulojen tai työllistymisen, yritysten toimintaedellytysten ja työvoiman saatavuuden, työllisyysasteen, verotulojen kertymän tai sosiaalietuuksien ja tulonsiirtojen tarpeen mukaan.

Ympäristövaikutukset liittyvät luonnonvarojen käyttöön sekä maaperään, vesiin ja ilmaan, ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen ja rakennettuun ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuviin muutoksiin.

⁴ Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:66. Pysyvä osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-922-9>

Näiden arvioitavien asioiden osalta tarkastelu voi kohdistua koulutuksen tuotamaan osaamiseen suhteessa muuttuviin tarpeisiin sekä työvoiman saataavuuteen.

Ihmisiä koskevia vaikutuksia arvioidaan ihmis- ja perusoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten näkökulmasta sekä eri ihmisryhmien kannalta. Jälkimmäiset liittyvät esimerkiksi lapsiin ja nuoriin, vammaisiin henkilöihin, alkuperäiskansa saamelaisiin sekä kielellisiin oikeuksiin. Ihmisiä koskevien vaikutusten arvioinnissa näkökulma voi liittyä eri ryhmien mahdollisuuksiin osallistua koulutukseen.

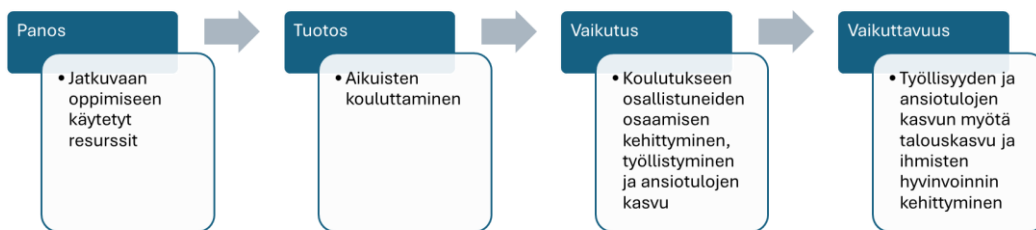
Yhteiskunnallisiin vaikutuksiin kuuluvat mm. demokratia ja oikeusvaltiokehitys, työllisyys ja työelämä, hyvinvointi ja terveys, turvallisuus, vaikutukset kuntiin ja kuntayhtymiin sekä aluekehitykseen ja maaseutuun. Nämä vaikutukset liittyvät myös työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin, ja kuntien ja kuntayhtymien kautta myös koulutuksen järjestäjien asemaan. Koulutuksen osallistumisen tai osallistumattomuuden vaikutukset ihmisten väliseen yhteenkuuluvuuteen tai luottamukseen yhteiskuntajärjestystä kohtaan ovat moninaiset.

Lainsäädännön vaikutusarviointi kattaa välittömät vaikutukset sekä pidemmän tähtäimen muutokset ihmisten hyvinvointiin, talouskasvuun ja muihin yhteiskunnallisiin tekijöihin. Näistä voidaan puhua vaikuttavuutena. Vaikuttavuutta voidaan tarkastella vaikutusketjun pohjalta, jossa käytetyt resurssit antavat jonkin konkreettisen tuotoksen, jolla on välittömiä vaikutuksia sekä laajempaa vaikuttavuutta⁵. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta vaikutusketjuajattelua voi soveltaa tarkasteluun, miten koulutukseen käytetyillä resursseilla (panos) saadaan koulutettua aikuisväestöä (tuotos). Vaikutuksena voidaan tarkastella, miten koulutukseen osallistuneet oppivat uusia asioita, työllistyvät ja saavat parempaa ansiotuloa. Näillä tavoitellaan laajempaa vaikuttavuutta ihmisten hyvinvointiin, yhteiskunnalliseen kehitykseen ja talouskasvuun (kuvio x). Koska vaikuttavuuden arviointi ja sen todentaminen jälkikäteen vaikutusketjun poh-

⁵ Vaikuttavuuden askelmerkit. Sitran selvityksiä 130.

<https://www.sitra.fi/app/uploads/2018/03/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>

jalta on haastavaa, niin vaikuttavuutta käytetään usein lähtökohtana määrittelyssä kehittämistoimia, eli puhutaan ns. vaikuttavuuslähtöisestä toimintatavasta.

Kuvio x. Jatkuvan oppimisen vaikutusketju.

Vaikka vaikutusarviointia tehdään eri näkökulmista, lähtökohtana on pidettävä myös ammatillisen koulutuksen tarkoitusta ja sen toteutumista nykyjärjestelmässä, mihin vaikuttaa myös valtion talousarviossa koulutuksen järjestämisen kohdistettava rahoitus. Laissa ammatillisesta koulutuksesta (537/2017 § 2) tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua. Toisen momentin mukaan koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Suomessa on vahva ajatus yksilön oikeudesta kouluttautua oman halunsa ja tarpeidensa mukaisesti oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen. Tämän mukaisesti ammatillisen koulutuksen laissa on säädetty, että henkilöllä on oikeus vapaasti hakeutua suorittamaan ammatillista koulutusta tai tutkintoa. Taustalla on ajatus, jonka mukaan koulutukseen osallistuminen on lähtökohtaisesti kannattavaa. Yksilön kannalta tätä kannattavuutta voidaan arvioida koulutukseen

käytettävän ajan ja siitä aiheutuvien kustannusten suhteessa työllistymismahdollisuuksiin ja palkkatasoon. Koulutus voidaan arvioidaan kannattavaksi, jos se johtaa työllistymiseen tai paremman ansiotason tehtäviin, tai kannattamattomaksi, jos sen avulla ei ole mahdollista työllistyä tai saada korkeampaa palkkaa. Taloudellisen tarkastelun rinnalla on huomattava, että koulutukseen osallistuminen tuottaa yksilölle myös vaikeammin mitattavia hyötyjä. Ne voivat liittyä omanarvontuntoon, osallisuuden tunteeseen, ihmissuhteisiin tai esimerkiksi yleisesti koettuun hyvinvointiin.

Yhteiskunnan näkökulmasta vaikuttavuus liittyy myös koulutuksen rahoituksen tuottoon. Tällöin tarkastellaan ammatillisen aikuiskoulutuksen työllisyysvaikutuksia suhteessa koulutuksen rahoituksen kohdentumiseen. Tätä kohdentumista voidaan tarkastella ammatillisen koulutuksen sisällä esimerkiksi alakohdasta tai sitä voidaan tehdä koulutusjärjestelmän tasolla eri koulutusmuotojen välillä. Tällaisessa tarkastelussa koulutuksen vaikutus arvioidaan heikoksi, jos koulutuksen suorittaneiden työllisyys tai ansiotaso eivät kehity myönteisesti.

Työ- ja elinkeinoelämä ovat muutoksessa, joka voi koskea yksittäistä yritystä, kokonaista toimialaa tai maantieteellistä aluetta. Elinkeinoelämän rakennemuutokset tarkoittavat, että jollain alalla työpaikkojen määrä lisääntyy tai vähenee pysyvästi. Esimerkkejä kotimaisista rakennemuutoksista ovat matkapuhelinteollisuuden synty 1990-luvulla ja hiipuminen 2010-luvun alussa. Toinen esimerkki on paperiteollisuuden alamäki, joka on johtanut yksittäisten paperikoneiden tai tehtaiden sulkemiseen. Kun alalle ei synny uusia työpaikkoja, on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanottavien ihmisten työllistytävä toiselle ammatti- tai toimialalle. Tämä edellyttää usein uutta osaamista tai kokonaista tutkintoa, mikäli sellaista edellytetään alalla työskentelyyn.

Palkkakehitykseen perustuva vaikutusarvio ei huomioi tilanteita, joissa parempipalkkainen työ katoaa pysyvästi ja uudet työskentelymahdollisuudet avautuvat matalamman palkkataso alalla. Tällaisessa tilanteessa vaikuttavuus syntyy työllistymisestä, joka hyödyttää yksilöä, uutta työvoimaa saavaa työnantajaa ja julkista taloutta työttömyysetuuksien maksatuksen vähentymisenä ja verotulojen saamisena uudesta työstä.

Kysymys ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikuttavuudesta voidaan muotoilla näin: mitä olisi tapahtunut, jos henkilö ei olisi osallistunut koulutukseen? Esimerkiksi, jos henkilö osallistuu koulutukseen ja työllistyy pian sen jälkeen, tämä ei välttämättä kerro koulutuksen vaikuttavuudesta. Perusteluna tähän on se, että henkilö, joka on riittävän osaava ja motivoitunut osallistua koulutukseen, työllistyisi myös ilman koulutusta. Vaikutusten arviointi edellyttää tyyppillisesti jonkinlaista vertailuasetelmaa, jossa koulutukseen osallistuneita ("kohderyhmä") verrataan koulutukseen osallistumattomiin ("verrokkiryhmä"). Vertailun tulisi perustua ryhmiin, jotka ovat muilta osin riittävän samanlaisia, jotta mahdolliset erot lopputuloksissa voidaan löytää koulutukseen osallistumisesta. Nuorten ammatillisen koulutuksen vaikutuksia on tutkittu mm. toisen asteen yhteisvalintatiedoilla, jolloin kohde- ja verrokkiryhmät muodostuivat valintapisterajojen ylä- ja alapuolelle jäävistä⁶. Suurin osa aikuisista hakeutuu ammatilliseen koulutukseen jatkuvassa haussa, joten vastaava tutkimusta heistä ei ole tehty.

Kauhanen & Virtanen⁷ tarkastelevat aikuiskoulutuksen työmarkkinavaikutuksia kaltaistamismenetelmällä. Tässä menetelmässä kullekin koulutukseen osallistuneelle haetaan verrokki, jonka todennäköisyys koulutukseen osallistumiselle on havaittujen ominaisuuksien perusteella mahdollisimman samankaltainen; henkilöillä on esimerkiksi samankaltainen työ- ja koulutushistoria. Vaikuttavuuden arviointi tällä menetelmällä edellyttää, että kaltaistamisen jälkeen tarkastelun ulkopuolelle ei jää havaitsemattomia tekijöitä (esim. motivaatio, elämäntilanne), jotka vaikuttavat sekä koulutukseen osallistumiseen että myöhemmän työllistymiseen. Taulukossa x on kuvattu ammatillisen aikuiskoulutuksen yksilötason hyötyjä henkilön aiemman koulutustaustan ja iän mukaan. Taloudelliset hyödyt ovat sitä suurempia, mitä alhaisempi henkilön koulutustausta on ja mitä nuorempina opinnot aloitetaan.

Taulukko x. Toisen asteen koulutuksen aloittaneiden yksilötason kustannus-hyötyanalyysi pohjakoulutuksen ja ikäryhmän mukaan⁷.

⁶ Silliman, M., & Virtanen, H. (2022). Labor market returns to vocational secondary education. *American Economic Journal: Applied Economics*, 14(1), 197-224.

⁷ Kauhanen A. & Virtanen H. (2021). Kannattavatko investoinnit aikuiskoulutukseen? Etlan muistio 102. <https://www.etla.fi/julkaisut/kannattavatko-investoinnit-aikuiskoulutukseen/>

	Perusaste	Toinen aste	Korkea-aste
<i>Aloitusikä 35 vuotta</i>	30 787	11 255	6 188
<i>Aloitusikä 45 vuotta</i>	22 533	7 738	3 928
<i>Aloitusikä 55 vuotta</i>	11 442	3 011	891

Koulutuksesta yksilölle koituvat työmarkkinahyödyt heijastuvat myös julkiseen talouteen, kun parempi työllisyys vähentää sosiaaliturvamenoja ja korkeammat tulot lisäävät verotuloja. Kauhasen & Virtasen (2021) tutkimuksen mukaan työllisyysvaikutukset ovat positiivisia kaikilla ryhmillä, mutta sitä suurempia mitä matalampi henkilön aiempi koulutustaso on. Perusasteen suorittaneiden osalta työllisyysvaikutus on hieman alle 10 prosenttiyksikköä, toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osalta noin neljä prosenttiyksikköä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osalta kahden prosenttiyksikön luokkaa. Koulutusalojen välillä on merkittäviä eroja. Suurimmat työllisyysvaikutukset syntyvät sosiaali- ja terveysalalla, kun taas pienimmät luonto- ja ympäristöalalla.⁷

Julkisen talouden näkökulmasta on arvioitava, riittävätkö aikuiskoulutuksen aikaansaamat hyödyt, kuten kasvaneet verotulot ja vähentyneet tulonsiirrot, kattamaan koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset. Taulukossa x on toisen asteen tutkinnon suorittaneiden julkisen talouden kustannus-hyötyanalyysi. Julkisen talouden näkökulmasta aikuiskoulutuksen hyödyt ylittävät kustannukset silloin, kun perusasteen suorittaneet aloittavat opinnot toisella asteella riittävän nuorena. Aiemmin toisen asteen tai korkea-asteen tutkinnon

suorittaneiden osalta kokonaisvaikutus julkiseen talouteen on negatiivinen kaikissa ikäryhmissä.

Taulukko x. Toisen asteen koulutuksen aloittaneiden julkisen talouden kustannus-hyötyanalyysi pohjakoulutuksen ja ikäryhmän mukaan⁷.

	Perusaste	Toinen aste	Korkea-aste
<i>Aloituskä 35 vuotta</i>			
Kumulatiiviset hyödyt	35 249	14 149	9 303
Koulutuksen kustannukset	16 730	16 870	17 220
Kokonaisvaikutus	18 519	-2 721	-7 917
<i>Aloituskä 45 vuotta</i>			
Kumulatiiviset hyödyt	26 054	10 012	6 280
Koulutuksen kustannukset	16 730	16 870	17 220
Kokonaisvaikutus	9 324	-6 858	-10 940
<i>Aloituskä 55 vuotta</i>			
Kumulatiiviset hyödyt	13 696	4 452	2 217
Koulutuksen kustannukset	16 730	16 870	17 220
Kokonaisvaikutus	-3 034	-12 418	-15 003

Ansiotulokehityksen ja työllisyyden lisäksi ammatillisella aikuiskoulutuksella on työmarkkinavaikutuksia, jotka näkyvät työvoiman siirtymisenä ammatti- ja toimialojen välillä. Ilmiötä ei ole tutkittu varsinaisesti ammatillisen aikuiskoulutuksen osalta, mutta Kauhanen⁸ havaitsee aikuiskoulutustukea koskevassa kaltaistamistarkastelussa koulutukseen osallistuneiden vaihtaneen myös ammatia ja alaa muita enemmän. Samassa tarkastelussa ei kuitenkaan havaita positiivista vaikutusta ansiotuloihin. On siis mahdollista, että aikuiskoulutuksella

⁸ Kauhanen, A. (2021). Returns to Adult Education. Education Economics, 29(6): 651-669. <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Working-Papers-91.pdf>

tavoitellaan ansiohyötyjen sijaan muita asioita, kuten mieluisampia työtehtäviä tai vähemmän kuormittavia työaikoja.

Johtopäätökset

Ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikuttavuus on moniulotteinen asia, ja sitä voidaan tarkastella yksilön, työelämän ja yhteiskunnan näkökulmista. Tutkimuksissa koulutuksen vaikuttavuutta tarkastellaan yleensä tilastoaineiston pohjalta, jolloin kiinnitetään huomiota ennen kaikkea koulutuksen tuottamaan taloudelliseen hyötyyn yksilöille ja julkiseen talouteen. Tutkimukset osoittavat, että ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset ovat sitä suurempia, mitä alhaisempi opiskelijan aiempi koulutustaso on. Ansio- ja työllisyysvaikutukset ovat huomattavasti suuremmat vain perusasteen suorittaneille, ja ansiomene-tykset puolestaan sitä suuremmat, mitä korkeampi koulutustausta opiskelijalla on.

Julkistalouden kustannus-hyötynäkökulmasta ainoastaan perusasteen suorittaneiden kohdalla hyödyt ovat kustannuksia suuremmat. Tämä havainto ei tarkoita, että muiden ryhmien kouluttaminen julkisen varoin ei olisi perusteltua. Se herättää kuitenkin kysymyksen siitä, onko tutkinnon jo suorittaneiden jatkuva oppiminen organisoitu nykyisin parhaalla mahdollisella tavalla huomioiden siihen kohdistuva julkinen rahoitus.

Taloudellisten vaikutusten lisäksi ammatillisella aikuiskoulutuksella on monia muita vaikutuksia. Näitä ovat yksilötason oppimiskokemukset ja uuden osaamisen hankkiminen, mahdollisuudet urakehitykseen tai esimerkiksi vapaajakson pitäminen työuralla. Työpaikoille saadaan kouluttautuneiden avulla uutta osaamista ja tarvittavaa työvoimaa. Kouluttautumisella voi olla vaikutusta ihmisten hyvinvointiin ja osallisuuteen. Yhteiskunnalliset hyödyt voivat olla hyvinkin moninaisia liittyen yhteiskunnalliseen kehitykseen ja hyvinvointiin laajasti.

Keskeinen kysymys on se, miten ammatillisen aikuiskoulutuksen hyötyjä ja vaikuttavuutta voidaan lisätä. Tutkimusten perusteella koulutuksesta hyötyvät eniten ne, joilla on alhaisin aiempi koulutustausta. Pohdittavaksi tuleekin, miten alhaisen koulutustaustan ja aliedustettujen ryhmien osallistumista jatkuvan oppimiseen voitaisiin lisätä. Luvun 2.3.2. tilastokatsauksen mukaan noin

puolet ammatillisen perustutkinnon aloittaneista aikuisista oli vaille perustutkinnon jälkeistä tutkintoa tai suorittanut vain ylioppilastutkinnon, kun taas erikoisammattitutkinnon opiskelijoista korkeakoulutettuja oli noin 40 prosenttia.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpa rahoittaa kokeiluja, joilla selvitetään miten koulutuksessa aliedustettujen ryhmien osallistumista jatkuvaan oppimiseen voitaisiin lisätä ja miten koulutukseen osallistuminen vaikuttaa työllisyyteen ja tuloihin. Informaatiokokeilussa tuotetaan tietoa siitä, voidaanko aliedustettujen ryhmien osallistumista lisätä tarjoamalla heille kohdennettua informaatiota koulutuspalveluista. Toinen kokeilu selvittää, voidaanko aliedustettujen työssäkäyvien henkilöiden osallistumista koulutukseen lisätä hakevalla toiminnalla, jossa jalkaudutaan viemään tietoa ja ohjausta työpaikoille. Etla ja Labore arvioivat näitä kokeiluja vuosina 2022-2025.⁹

Ammatillisen koulutuksen jatkuva haku mahdollistaa tällä hetkellä kaikille samanveroisen koulutukseen hakeutumisoikeuden. Mikäli opiskelijavalinnoissa priorisoitaisiin alemman koulutustason hakijoita, entistä isompi osa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta kohdistuisi koulutustasoa nostavaan koulutukseen. Tällä saavutettaisiin tässä tarkasteltujen tutkimusten valossa myös suurempaa koulutuksen vaikuttavuutta. Tämän lisäksi koulutusaikojen lyhentämisellä ja tutkintoa lyhyemmillä koulutuksilla saavutettaisiin säästöjä ja resurssitehokkuutta. Lyhytkoulutukset on todettu mm. Elinkeinoelämä valtuuskunta EVAn artikkelissa¹⁰ keinona etenkin nuorten työttömien työllistämiseen. Tällaiset lyhyet koulutukset voisivat kestää enintään kolme kuukautta ja ne tulisi räätälöidä työvoimapula-alojen edellyttämän osaamisen pohjalta. Lisäksi artikkelin mukaan koulutukset tulisi rakentaa kustannusneutraaliksi siten, että koulutuksesta vastaaville toimijoille maksettaisiin tulospalkkiota nuorten työllistymisen perusteella.

⁹ <https://www.etla.fi/tutkimukset/jatkuvan-oppimisen-kokeilujen-arviointi/>

¹⁰ Pyykkönen, J. (2025). Yli puolet työttömistä on vaikeasti työllistettäviä rakennetyöttömiä – kolme keinoa nuorten työllistämiseen, EVA Artikkeli.

Liitteet

Liite x. Aikuisopiskelijoiden ammatillisten perustutkintojen koko tutkinnon ja tutkinnon osan ja osien suorittajamäärät vuonna 2024.

Koko tutkinto	Suoritusmäärä	Tutkinnon osa tai osat	Suoritusmäärä
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	9 141	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	4 224
Liiketoiminnan perustutkinto	6 027	Liiketoiminnan perustutkinto	2 199
Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto	3 126	Logistiikan perustutkinto	1 935
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto	2 439	Ravintola- ja catering-alan perustutkinto	1 428
Rakennusalan perustutkinto	2 232	Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto	1 023
Logistiikan perustutkinto	2 163	Rakennusalan perustutkinto	765
Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto	2 100	Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto	741
Ajoneuvoalan perustutkinto	1 737	Talotekniikan perustutkinto	732
Ravintola- ja catering-alan perustutkinto	1 719	Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto	561
Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto	1 683	Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto	546
Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	1 368	Taideteollisuusalan perustutkinto	510
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto	1 284	Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto	498
Talotekniikan perustutkinto	1 182	Maatalousalan perustutkinto	432
Taideteollisuusalan perustutkinto	924	Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	405
Maatalousalan perustutkinto	864	Puutarha-alan perustutkinto	378

Puhtaus- ja kiinteistö- palvelualan perustut- kinto	774	Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto	369
Pintakäsittelyalan pe- rustutkinto	708	Merenkulkualan perustutkinto	357
Elintarvikealan perustut- kinto	666	Ajoneuvoalan perustutkinto	315
Metsäalan perustutkinto	663	Metsäalan perustutkinto	312
Turvallisuusalan perus- tutkinto	624	Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	291
Matkailualan perustut- kinto	579	Matkailualan perustutkinto	285
Puutarha-alan perustut- kinto	447	Elintarvikealan perustutkinto	276
Tekstiili- ja muotialan perustutkinto	423	Turvallisuusalan perustutkinto	270
Liikunnanohjauksen pe- rustutkinto	405	Pintakäsittelyalan perustutkinto	249
Prosessiteollisuuden perustutkinto	405	Musiikkialan perustutkinto	243
Musiikkialan perustut- kinto	339	Tekstiili- ja muotialan perustutkinto	228
Laboratorioalan perus- tutkinto	318	Puuteollisuuden perustutkinto	216
Luonto- ja ympäristö- alan perustutkinto	279	Hevostalouden perustutkinto	192
Hevostalouden perus- tutkinto	207	Lentokoneasennuksen perustutkinto	114
Välinehuoltoalan perus- tutkinto	192	Teknisen suunnittelun perustutkinto	51
Teknisen suunnittelun perustutkinto	189	Prosessiteollisuuden perustutkinto	48
Puuteollisuuden perus- tutkinto	180	Välinehuoltoalan perustutkinto	45
Lääkealan perustutkinto	123	Liikunnanohjauksen perustutkinto	21
Lentokoneasennuksen perustutkinto	111	Kaivosalan perustutkinto	18
Merenkulkualan perus- tutkinto	75	Kalatalouden perustutkinto	12
Maanmittausalan perus- tutkinto	69	Laboratorioalan perustutkinto	12
Kaivosalan perustut- kinto	63	Tanssialan perustutkinto	12

Tanssialan perustutkinto	45	Veneenrakennusalan perustutkinto	12
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	45	Maanmittausalan perustutkinto	9
Hammastekniikan perustutkinto	15	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	6
Kalatalouden perustutkinto	12	Lääkealan perustutkinto	1-4
Sirkusalan perustutkinto	12	Sirkusalan perustutkinto	1-4
Veneenrakennusalan perustutkinto	12	Yhteensä	20 340
Yhteensä	45 969		

Liite x. Aikuisopiskelijoiden ammattitutkintojen koko tutkinnon ja tutkinnon osan ja osien suorittajamäärät vuonna 2024.

Koko tutkinto	Suoritusmäärä	Tutkinnon osa tai osat	Suoritusmäärä
Lähiesihenkilötyön ammattitutkinto	3 330	Turvallisuusalan ammattitutkinto	1 143
Liiketoiminnan ammattitutkinto	2 085	Liiketoiminnan ammattitutkinto	882
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto	1 752	Talotekniikan ammattitutkinto	612
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	1 380	Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	594
Yrittäjyyden ammattitutkinto	1 248	Talonrakennusalan ammattitutkinto	555
Hieronnan ammattitutkinto	651	Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto	399
Isännöinnin ammattitutkinto	585	Maatalousalan ammattitutkinto	393
Eläinten hoidon ammattitutkinto	468	Maarakennusalan ammattitutkinto	288

Kuljetusalan ammattitutkinto	462	Yrittäjyyden ammattitutkinto	252
Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto	435	Kuljetusalan ammattitutkinto	165
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	420	Ajoneuvoalan ammattitutkinto	144
Luontoalan ammattitutkinto	327	Lähiesihenkilötyön ammattitutkinto	117
Prosessiteollisuuden ammattitutkinto	258	Prosessiteollisuuden ammattitutkinto	90
Palvelulogiikan ammattitutkinto	219	Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto	87
Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto	216	Isännöinnin ammattitutkinto	75
Terveysalan ammattitutkinto	210	Tieto- ja viestintätekniikan ammattitutkinto	69
Energia-alan ammattitutkinto	201	Luontoalan ammattitutkinto	60
Maarakennusalan ammattitutkinto	201	Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto	57
Metsäalan ammattitutkinto	201	Eläinten hoidon ammattitutkinto	51
Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto	201	Elintarviketeollisuuden ammattitutkinto	48
Ruokapalvelujen ammattitutkinto	201	Tuotantotekniikan ammattitutkinto	45
Talonrakennusalan ammattitutkinto	198	Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto	42
Talotekniikan ammattitutkinto	189	Metsäalan ammattitutkinto	39
Puuteollisuuden ammattitutkinto	186	Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto	39
Turvallisuusalan ammattitutkinto	183	Hevostalouden ammattitutkinto	36
Media-alan ammattitutkinto	174	Ruokapalvelujen ammattitutkinto	36
Puutarha-alan ammattitutkinto	162	Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	33
Sähkö- ja automaatioalan ammattitutkinto	156	Elintarvikejalostuksen ammattitutkinto	30

Koneasennuksen ja kunnossapidon ammattitutkinto	132	Media-alan ammattitutkinto	30
Taideteollisuusalan ammattitutkinto	114	Puuteollisuuden ammattitutkinto	30
Vammaisalan ammattitutkinto	105	Energia-alan ammattitutkinto	27
Ympäristöalan ammattitutkinto	102	Vammaisalan ammattitutkinto	27
Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto	93	Palvelulogiikan ammattitutkinto	24
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto	90	Puutarha-alan ammattitutkinto	24
Hevostalouden ammattitutkinto	81	Taideteollisuusalan ammattitutkinto	24
Maatalousalan ammattitutkinto	75	Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto	21
Liikuntapaikka-alan ammattitutkinto	69	Hieronnan ammattitutkinto	21
Leipomoalan ammattitutkinto	66	Terveysalan ammattitutkinto	21
Tullialan ammattitutkinto	66	Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto	18
Asioimistulkkauksen ammattitutkinto	63	Asioimistulkkauksen ammattitutkinto	15
Elintarvikejalostuksen ammattitutkinto	60	Matkailupalvelujen ammattitutkinto	15
Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto	60	Ympäristöalan ammattitutkinto	15
Tieto- ja viestintätekniikan ammattitutkinto	60	Leipomoalan ammattitutkinto	12
Musiikkituotannon ammattitutkinto	57	Sähkö- ja automaatioalan ammattitutkinto	12
Matkailupalvelujen ammattitutkinto	54	Musiikkituotannon ammattitutkinto	9
Tuotantotekniikan ammattitutkinto	51	Sukellusalan ammattitutkinto	9
Elintarviketeollisuuden ammattitutkinto	48	Kalatalouden ammattitutkinto	6
Pintakäsittelyalan ammattitutkinto	48	Koneasennuksen ja kunnossapidon ammattitutkinto	6

Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto	48	Opastuspalvelujen ammattitutkinto	6
Kalatalouden ammattitutkinto	42	Kaivosalan ammattitutkinto	1-4
Opastuspalvelujen ammattitutkinto	42	Laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinto	1-4
Laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinto	18	Pintakäsittelyalan ammattitutkinto	1-4
Kaivosalan ammattitutkinto	15	Yhteensä	6 753
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	15		
Sukellusalan ammattitutkinto	12		
Maanmittausalan ammattitutkinto	9		
Rakennustuotealan ammattitutkinto	9		
Kivialan ammattitutkinto	1-4		
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	1-4		
Saamenkäsityöalan ammattitutkinto	1-4		
Veneenrakennusalan ammattitutkinto	1-4		
Yhteensä	18 003		

Liite x. Aikuisopiskelijoiden erikoisammattitutkintojen koko tutkinnon ja tutkinnon osan ja osien suorittajamäärät vuonna 2024.

Koko tutkinto	Suoritusmäärä	Tutkinnon osa tai osat	Suoritusmäärä
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	2 364	Vanhustyön erikoisammattitutkinto	237
Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	1 419	Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto	111
Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto	759	Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	105

Tuotannon esihenkilö- työn erikoisammattitut- kinto	489	Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	93
Vanhustyön erikois- ammattitutkinto	402	Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto	75
Kuntoutus-, tuki- ja oh- jauspalvelujen erikois- ammattitutkinto	345	Johtamisen ja yritysjohdamisen erikoisammattitutkinto	69
Mielenterveys- ja päih- detyön erikoisammatti- tutkinto	282	Hieronnan erikoisammattitutkinto	63
Turvallisuusalan eri- koisammattitutkinto	264	Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto	54
Ympäristöalan erikois- ammattitutkinto	207	Majoitus- ja ravitsemisalan esihenkilötyön erikoisammattitutkinto	54
Majoitus- ja ravitse- misalan esihenkilötyön erikoisammattitutkinto	171	Liikenneopetusalan erikoisammattitutkinto	51
Puhtaus- ja kiinteistö- palvelualan erikoisam- mattitutkinto	153	Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	39
Talotekniikan erikois- ammattitutkinto	138	Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	39
Rakennusalan työ- maajohdon erikoisam- mattitutkinto	132	Media-alan erikoisammattitutkinto	30
Ajoneuvoalan erikois- ammattitutkinto	117	Leipomoalan erikoisammattitutkinto	24
Isännöinnin erikoisam- mattitutkinto	105	Ympäristöalan erikoisammattitutkinto	24
Hius- ja kauneuden- hoitoalan erikoisam- mattitutkinto	90	Turvallisuusalan erikoisammattitutkinto	21
Erytisruokavaliopalve- lujen erikoisammatti- tutkinto	78	Kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinto	18
Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto	78	Luontoalan erikoisammattitutkinto	18
Eläintenhoidon erikois- ammattitutkinto	69	Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan erikoisammattitutkinto	18

Energia-alan erikois- ammattitutkinto	69	Tuotannon esihenkilötyön erikoisammattitutkinto	12
Hieronnan erikoisam- mattitutkinto	66	Talotekniikan erikoisammattitutkinto	9
Liikenneopetusalan erikoisammattitutkinto	66	Erytisruokavaliopalvelujen erikoisammattitutkinto	6
Sähkö- ja automaatio- alan erikoisammattitut- kinto	66	Pintakäsittelyalan erikoisammattitutkinto	6
Kasvatus- ja ohjaus- alan erikoisammattitut- kinto	60	Valmennuksen erikoisammattitutkinto	6
Palvelulogiistiikan eri- koisammattitutkinto	60	Energia-alan erikoisammattitutkinto	1-4
Maarakennusalan eri- koisammattitutkinto	54	Hevostalouden erikoisammattitutkinto	1-4
Pintakäsittelyalan eri- koisammattitutkinto	51	Maarakennusalan erikoisammattitutkinto	1-4
Puutarha-alan erikois- ammattitutkinto	48	Metsäalan erikoisammattitutkinto	1-4
Valmennuksen erikois- ammattitutkinto	45	Oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinto	1-4
Hevostalouden eri- koisammattitutkinto	36	Palvelulogiistiikan erikoisammattitutkinto	1-4
Leipomoalan erikois- ammattitutkinto	36	Prosessiteollisuuden erikoisammattitutkinto	1-4
Taideteollisuusalan erikoisammattitutkinto	36	Puhevammaisten tulkkauksen erikoisammattitutkinto	1-4
Puhevammaisten tulk- kauksen erikoisam- mattitutkinto	30	Puutarha-alan erikoisammattitutkinto	1-4
Elintarvikealan erikois- ammattitutkinto	27	Sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitutkinto	1-4
Metsäalan erikoisam- mattitutkinto	27	Taideteollisuusalan erikoisammattitutkinto	1-4
Media-alan erikoisam- mattitutkinto	24	Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto	1-4
Liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinto	21	Tuotantotekniikan erikoisammattitutkinto	1-4
Luontoalan erikoisam- mattitutkinto	18	Yhteensä	1 182
Oikeustulkkauksen eri- koisammattitutkinto	18		
Prosessiteollisuuden erikoisammattitutkinto	18		

Esitys- ja teatteritekniikan erikoisammattitutkinto	12
Koneasennuksen ja kunnossapidon erikoisammattitutkinto	12
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	12
Puuteollisuuden erikoisammattitutkinto	12
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	6
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	6
Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto	6
Yritysneuvojan erikoisammattitutkinto	6
Kalatalouden erikoisammattitutkinto	1-4
Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto	1-4
Tieto- ja viestintätekniikan erikoisammattitutkinto	1-4
Tuotantotekniikan erikoisammattitutkinto	1-4
Veneenrakennusalan erikoisammattitutkinto	1-4
Yhteensä	8 610

VNK TÄYTTÄÄ, MINISTERIÖN JULKAISUSARJAN NIMI JA JULKAISUN VUOSI : SARJANUMERO.